

**FILM IN
OVERIJSSEL VI**
het programma

FILM
Kennis
centrum

De filmzalen
zitten ergens
achter.

EXIT

I. VOORAF

Vroeger was niet alles beter, wel anders. De wereld verandert en filmhuizen veranderen mee. Een eigen artistieke signatuur en diversiteit waren tien jaar geleden nog kernbegrippen bij de filmhuisvertoning. Alleen het woord artistiek al klinkt tegenwoordig als bijna vooroorlogs. Nu moet de film goed gepositioneerd worden en de gasten vastgehouden worden in een open en laagdrempelige ambiance.

De nadruk is van de film naar de beleving gegaan, ook al zo'n mooi woord, en naar de dito uitbating in en van het gebouw waar de film te zien is. Ook de filmhuizen zijn onderdeel geworden van pretpark Nederland. Terwijl de bioscoop een soort super Jamin heeft ingebouwd hebben hun artistieke evenknieën het grand café en het restaurant omarmd. Dat is ook het eerste dat je vaak ziet bij binnenkomst, de filmzalen zitten ergens achter. Ook ik maak er graag gebruik van. Er is ruimte en luxe en er zijn aardige mensen, de gebouwen zijn mooi en de techniek in de zalen is bij de tijd. De studenten in de bediening zijn wel eens wat minder maar soit.

Cultureel ondernemen in een steeds veranderende maatschappij met steeds nieuwe wensen en taken van overheden en van het publiek, het valt niet mee. Het filmhuis is een sociale plek geworden in plaats van een culturele. De identiteit van het filmhuis heeft nogal een verandering ondergaan. Van dwars artistiek podium naar ontmoetingsplaats met cinema. Dit is ten dele gevolg van het beleid van overheden. Eigen broek ophouden werd noodzakelijker door bezuinigingen en door minder aandacht voor de kunsten vanuit overheden en hun verdere nadruk op kunst als middel in plaats van als doel. Maar het is niet alleen wijzen naar anderen.

Cultureel ondernemen betekent ook mee gaan met de markt. Het is een liberalisering van de kunst en in het geval van de filmhuizen van het kunstaanbod. Het is meer dan het verplicht eigen geld ophalen. Het is ook mee meanderen met de veranderende smaak en behoeften van het publiek in een omgeving waarin groei heilig is. Dat alles om de continuïteit van de eigen instelling, inmiddels instituut, voorop te stellen. En terecht, want zonder het filmhuis wordt een cultureel en sociaal gat geslagen in de gemeente. En dat geldt niet alleen voor gemeenten met grotere filmhuizen die een beetje aan bovenstaande schets voldoen maar ook de gemeenten met kleinere filmhuizen zonder subsidie en gedreven door vrijwilligers. >>>

>>> Een verschuiving die al decennia bezig is gaat nu sneller dan voorheen en tegenstellingen tussen bioscoop en filmhuis zijn niet meer zo scherp, noch in aanbod noch in kwaliteit noch in prijs noch in uiterlijk noch in marketing noch in bezoek. Het is een mooi voorbeeld van de verdere versmelting in het proces van de ontmanteling van hoge en lage populaire cultuur mede gestimuleerd door neo-liberaal cultuurbeleid en -denken waar we allemaal in mee zijn gegaan.

Het gaat hier om keuzes van het publiek én over de complementariteit tussen filmhuis en bioscoop. En daarmee gaat het ook over diversiteit en identiteit. Het gaat daarmee over de basis en dat is het programma, de films waar het de filmhuizen en hun bezoekers in oorsprong om te doen was en misschien nog is. En dat laatste is precies wat hier bekeken wordt. Wie doet tegenwoordig nog wat en welke keuzes maakt het publiek daarbij? Of deze keuzes van het publiek oorzaak of gevolg zijn van de programmering is een vraag die niet aan de orde komt.

Dick Smits

Augustus 2019

FILM
Kennis
centrum

I. VOORAF	3-4	V. HOE. WIE HET EERST KOMT...	37
II. AANBOD	6	1. Hoe	37
1. Beschikbaarheid van kwaliteitsfilm	6	2. Kortstondige vertoning	39
2. Werkwijze	12	3. Gelijktijdige vertoning	40
3. Groei en druk	15	4. Première-effect	41
III. OVERLAP. WAAR	18	VI. OVERLAP IN OVERIJSSSEL	42
1. Keuzes	18	1. Filmbezoek in Overijssel	42
2. Groei bij dubbele bezetting	19	2. Overlap in Overijssel, eigenheid	44
3. Dubbele bezetting in cijfers: films, voorstellingen, bezoek	21	3. Welke films in Overijssel overlappen	47
4. Dubbele bezetting bij kleine en grote filmhuizen	24	4. Hoe ze overlappen in Overijssel	48
5. Dubbele bezetting naar grootte van de stad	25	5. Premières in Overijssel	49
IV. OVERLAP. WAT	29	VII. TOT SLOT	50
1. Een indeling	29	1. Tot slot	50
2. Dubbele bezetting: de films	30	2. Noten	55
3. Dubbele bezetting: de kinderfilm en de Nederlandse film	32	3. Contact	60
4. Dubbele bezetting: de kinderfilm en de Nederlandse film in de steden	35	4. Dank / Verantwoording	61

II. AANBOD

1. Beschikbaarheid van en omgaan met kwaliteitsfilm.

Begin jaren zeventig werden de eerste filmhuizen opgericht. De belangrijkste reden hiervoor was het kunnen zien van kwaliteitsfilms die verder niet of niet in de buurt vertoond werden. Het was niet voor het eerst dat dit speciaal soort films als categorie onder de aandacht werd gebracht. Al eind jaren twintig werden met hetzelfde doel zogenaamde filmiga's opgericht. Ook toen gebeurde dat vaak met veel bombarie en ook toen was men wat activistisch van aard.

Een deel van deze filmiga's veranderde de naam later in filmhuis, een aantal heet officieel nog steeds zo. De filmhuizen vermenigvuldigden zich snel vanaf de jaren zeventig. Anno 2019 is er met 119 filmhuizen een mooie landelijke dekking van filmhuisvertoning.

Het is niet zo dat filmiga's of filmhuizen het exclusieve recht hadden op de vertoning van de betere film. Ook bioscopen vertoonden en vertonen deze films. Bij hen is dat uiteraard niet het exclusieve doel. Het is niet hun bestaansrecht. Soms zien bioscopen ook commerciële potentie in deze films maar met alleen vertoning van dit soort films zouden ze de exploitatie niet rond krijgen en economisch niet rendabel zijn. Tot op heden maken deze films dan ook maar een klein deel uit van alle films die de bioscopen vertonen.

Dat geldt vice versa ook voor bioscoopfilms in de filmhuizen. Daar is maar een klein deel van de vertoonde films gericht op een breed publiek en maar een klein deel van de films daar heeft ook grotere commerciële potentie. Ook de bioscopen vertonen dan meestal deze films. Uiteindelijk vult men elkaar uitstekend aan. **Samen zorgen filmhuizen en bioscopen voor een gezond filmvertoningsklimaat.**

Aangetekend moet worden dat 'betere'- of 'kwaliteitsfilm' geen strakke afbakening kent. Waar zetten we *Avatar* (J. Cameron, V.S., 2009) langs deze meetlat of *La Promesse* (J.P. & L. Dardenne, Be., 1996) of *Quality Time* (D. Bakker, Ned. 2017)? Bovendien is de term kwaliteitsfilm zelf aan verandering onderhevig. De bijvoeging kwaliteit slaat direct terug op de film maar suggereert ook dat een populaire bioscoopfilm geen kwaliteit zou hebben. Wat natuurlijk onzin is. Ten tijde van de filmiga's sprak men eerder over avant-garde. Ook minder avantgardistische maar meer (links) politieke films werden ertoe gerekend. Toen lag de nadruk meer op dwarsheid en kunstzinnigheid.

De laatste jaren is vaak met de twee begrippen 'economisch waardevol' en 'cinematografisch waardevol' het filmaanbod ingedeeld. Wat voorheen werd aangeduid met kwaliteitsfilm is dan cinematografisch waardevol en economisch minder waardevol. Hierbij geldt echter dat de economische component met zekerheid

De nadruk lag toen
op dwarsheid.

kan worden vastgesteld, maar wel pas achteraf. Vooraf blijft het een inschatting. En deze inschatting is gebaseerd op verwachtingen en die zijn weer mede gebaseerd op de cinematografische- en productionele component.

Voordat de film bewezen economisch interessant is, dus populair was bij de bezoeker, is de film op waarde ingeschat en gekocht door een distributeur die de film vervolgens met een marketingcampagne uitzet. Ook de vertoner tenslotte maakt een inschatting hoe het publiek op de film zal reageren zodat het aantal vertoningen, tijdstippen daarvan, de zaal en inzet van zijn marketing daarop aangepast kunnen worden.

Ook al is het soms moeilijk, door analyse van beeld en context en óók door gevoel, zijn films te duiden en in te delen in verschillende categorieën. Hoe ziet de film eruit, hoe is een film gemaakt, hoe is een film opgebouwd, hoe is gewerkt met onder meer verhaal, beeld, geluid, montage en in welke context is dit gebeurd? Het gaat daarbij om cinematografie, om inhoud, om vernieuwing, om gelaagdheid, om vakmanschap, om intentie. Door daarop te letten is vijftien procent van de films direct goed in categorieën in te delen. Daarnaast zijn zaken als productiebudget, cast, crew, productiemaatschappij, distributeur of bijvoorbeeld het aantal uitgebrachte kopieën goede indicatoren om de indelingen in de praktijk te finetunen. **Zo is weliswaar niet honderd procent objectief maar toch heel nauwkeurig een film te duiden als zijnde een filmhuisfilm, een arthousefilm of een bioscoopfilm.**

Beschikbaarheid is
een rekbaar
begrip geworden.

In *Film in Overijssel VI* wordt in plaats van de termen kwaliteitsfilm of cinematografisch waardevol, net als in het gewone spraakgebruik bij de bezoekers, de term 'filmhuisfilm' gebruikt. Dat heeft een duidelijke link met waar de film meestal te zien is en is uiteindelijk ook het resultaat en de optelsom van bovenstaande.

Een arthousefilm is een cross-overfilm. Arthousefilms worden zowel economisch als cinematografisch waardevol geacht. Daarmee zijn ze zowel voor bioscopen als voor filmhuizen interessant. Ze zijn de natuurlijk overgang van filmkunst naar filmhandel.

De bioscoopfilm tenslotte is een professionele kwaliteitsfilm waarvan met weinig risico een groot economische rendement wordt verwacht. Deze mainstreamfilm is gericht op een breed publiek.

De opkomst en uitbreiding van de filmhuizen ging niet alléén om de betere film maar vooral ook over de mogelijkheid om de films te kunnen zien. Het ging over beschikbaarheid. In den beginne, het pré video en internet tijdperk, betekende beschikbaarheid bij de filmhuizen het samen zien van de films op 16 mm en met wat geluk op 35 mm. Beschikbaarheid is sindsdien nogal een rekbaar begrip geworden. Ongeveer alles is nu eenvoudig, al dan niet legaal, beschikbaar.

Beschikbaarheid gaat nu vooral om de vorm waarin. Beschikbaarheid betekent nu veel meer: aandacht krijgen en aandacht in de juiste vorm. Iedereen snapt dat YouTube-content via de smartphone anders gekeken, gezien en ervaren wordt dan een bioscoopfilm in een IMAX-vertoning of met Dolby-surround.

Tegelijkertijd heeft in die beschikbaarheid wel een verschuiving plaats gevonden. Naast de bioscopen (eerste circuit) en de filmhuizen (tweede circuit) bestond er tot de jaren negentig ook een derde circuit waar vooral kunst- en experimentele films, vaak eenmalig, te zien waren. Dit circuit en daarmee ook deze publieke voorstellingen zijn nagenoeg verdwenen. Deze films zijn bijna alleen nog beschikbaar online, enkele speciale festival- of museumvertoningen uitgezonderd, waar dan vaak alleen het artistieke topsegment terecht komt.

Beschikbaarheid heeft ook een regionale component. Als een bioscoop of filmhuis de enige vertoner is in een gemeente of een regio dan dragen alle films die er vertoond wordt automatisch bij aan een betere beschikbaarheid van de film.

Ook in de filmhuizen zelf heeft een verschuiving plaats gevonden. **De filmhuizen zijn onderdeel geworden van de gangbare culturele infrastructuur. Ze zijn geïnstitutionaliseerd en gepopulariseerd.** In een wisselwerking zijn er meer publiekstrekkerste zien en komt er meer publiek. Dat heeft te maken met een verschuiving in filmaanbod aan de filmhuizen, een verschuiving in de vraag van het publiek en een verschuiving in de bedrijfsvoering bij de filmhuizen. Deze wisselwerking houdt stand zolang de smaak van het publiek meer mainstream blijft en daarin gevoed wordt en het cultureel ondernemerschap aanblijft. De laatste is vooral een financiële kwestie. Bij cultureel ondernemerschap, minder subsidie en meer zelf de broek ophouden, horen ook hogere publieksinkomsten en daarmee publiekstrekkers.

Wat gaat de
bezoeker zien?
En waar?

Terwijl oorspronkelijk bij het filmhuis de film centraal stond en ontmoeting met gelijkgestemden wel belangrijk was maar niet primair, staat tegenwoordig de ontmoeting veel centraler. Dat buitenshuis filmkijken een andere sociale functie heeft dan thuis wordt door alle vertoners opgemerkt. Ongeacht de film die wordt vertoond speelt iedereen hierop in. Het maakt daarbij niet uit of de bezoeker friet eet in een servicebioscoop waar ook film wordt vertoond of dat de bezoeker na het keuvelen met gemberthee in de loungehoek ook een film nuttigt in het filmhuis. De specifieke wensen van de bezoeker staan centraal en uiteindelijk wordt een film gezien. Uitgaan, cultuur en ondernemerschap worden overal openlijk vervlochten.

In de reeks *Film in Overijssel* komt steeds een ander aspect van het filmlandschap aan de orde. Het ging tot nu toe onder meer over: de bezoeker, het profiel van de bezoeker en de keuzes die de bezoeker maakt; de context van filmvertoning en daarbij over landelijke verschillen, regionale identiteit en -bezuinigingen; en de groei van filmhuizen, hun potentie en spreiding. Zo bleek in *Film in Overijssel V* dat uitbreiding bij filmhuizen in zowel kleine als in grote gemeenten leidde tot uitbreiding in bezoek. In de praktijk blijkt er overal een enorme behoefte naar filmvertoning te zijn. **Dat de behoefte er is en daarop ingespeeld wordt moge duidelijk zijn. Bezoekcijfers spreken hier boekdelen.**

Niet alleen het aantal filmhuizen, het aantal filmvoorstellingen en het bezoek is gegroeid. De groei geldt eveneens het aantal films dat uitgebracht en vertoond wordt en dus te zien is. Maar wat gaat de bezoeker uiteindelijk zien en waar? Wat zijn de keuzes die de bezoeker maakt en welke keuzes zijn mogelijk? Kortom **hoe zit het met het aanbod en wat doe de bezoeker daarmee?** Om daar antwoord op te krijgen is **in *Film in Overijssel VI* daarom het programma onderwerp van onderzoek.** Het gaat terug naar de basis, naar de films waar het om te doen is. In *Film in Overijssel III* werd dit al kort aangestipt maar dan alleen voor bioscoop- en filmhuisvertoning in Overijssel en heel specifiek voor filmhuizen onderling in Twente.

Hier gaat het over Nederland. Het gaat om het oorspronkelijke bestaansrecht van de filmhuizen. Maar het gaat ook om een verschuiving hierin die al decennia bezig is en nu sneller gaat dan voorheen en waarin tegenstellingen tussen bioscoop en filmhuis niet meer zo scherp zijn noch in aanbod noch in kwaliteit noch in prijs noch in uiterlijk noch in marketing noch in bezoek. **Het gaat ook om keuzes van het publiek hierin en over de complementariteit tussen filmhuis en bioscoop. Daarmee gaat het ook over identiteit en diversiteit.**

2. Werkwijze.

Filmhuizen hebben hun bestaansrecht altijd moeten verdedigen. En zij hebben dat altijd gedaan in relatie tot: in relatie tot de bioscopen, in relatie tot het aanbod van films en in relatie tot hun culturele bijdrage aan hun omgeving. Impliciet of expliciet gaat het daarbij om hun onmisbaarheid in het vervullen van taken. Waarvan naast sociale en maatschappelijke en economische taken de culturele taak de basis vormt. Deze laatste staat bij derden echter niet altijd op de voorgrond. Bij invulling van de sociaal-maatschappelijke taken wordt, vaak noodgedwongen, met de stroom mee geroeid: multiculturaliteit, participatie en educatie wisselden elkaar de laatste decennia af als speerpunt. Extra bestedingen en reuring in de binnenstad, het vestigingsklimaat en city-marketing waren en zijn economische speerpunten. Regionalisering en inclusiviteit zijn de laatste paradepaardjes. Hiervoor zijn de filmhuizen onmisbaar. Binnen dit geheel wordt de culturele taak nogal eens voor lief genomen.

Onmisbaarheid gaat over exclusiviteit. Die is er bij de filmhuizen zeker in de *look, feel* en het gebruik van de nieuwe gebouwen als *place to be*. Bij de kleinere filmhuizen zien we dit meer terug via een informele organisatie en haar directe betrokkenheid bij de bezoekers.

Maar het programma, is dat nog zo exclusief? En de bezoeker, hoe staat die hier in?

Filmhuizen hebben hun bestaansrecht moeten verdedigen.

Tot nu toe is nergens inzicht te krijgen in de overlap van filmvertoning tussen bioscoop en filmhuis. Althans niet op landelijke schaal. Alleen plaatselijk waar de bioscoop en het filmhuis elkaar in de gaten houden weet men wat er speelt bij de concullega. Dit haat wordt nu opgevuld. Het gaat hierbij niet om te oordelen.

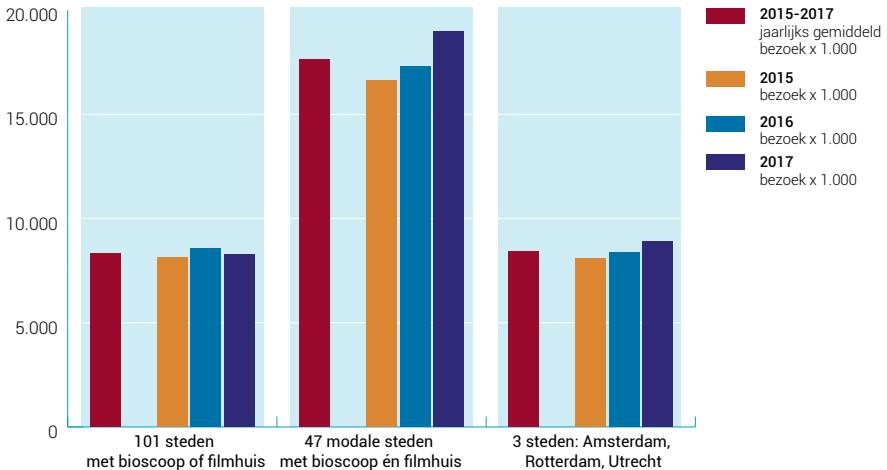
Over een periode van drie jaar, van 2015 tot en met 2017, zijn van gemeenten waar zowel een bioscoop als een filmhuis gevestigd is alle programma's doorgenomen.

Vijftig miljoen bezoeken zijn geanalyseerd, ruim de helft van alle filmvoorstellingen in die drie jaren.

Er zijn kwalitatief en kwantitatief betere en slechtere jaren. Door naar drie jaren te kijken worden pieken en dalen, abnormaliteiten, enigszins afgezwakt. Anderzijds zijn met een periode van drie jaar soms wel voorzichtig trends waarneembaar.

In totaal zijn er in Nederland vijftig steden waar zowel een filmhuis als een of meerdere bioscopen zijn gevestigd. Drie steden worden hiervan afgezonderd: Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Daar zijn eenvoudig te veel verschillende vertoners aanwezig om een vergelijking te maken. Bovendien is de overlap met onafhankelijke arthouses daar buitengewoon groot. Deze drie steden wijken teveel af van wat hier de 'modale stad' wordt genoemd. In de overige 101 steden met filmvertoning in Nederland is niet gelijktijdig een bioscoop én een filmhuis aanwezig. **We kijken hier dus naar de 'normaalsteden', de modale steden voor wat betreft filmvertoning. Dat zijn er zevenenveertig.**

Grafiek 1. Modale en niet-modale steden, bezoek x 1.000

Deze 47 onderzochte modale steden lopen in de pas met landelijke trends. Het bezoek groeide er tussen 2015 en 2017 elk jaar. De bezoekersgroei was weliswaar iets meer dan landelijk maar niet uitzonderlijk veel meer. Het lag 3 procent hoger en dat gold voor zowel de filmhuizen als de bioscopen in gelijke mate. Ook de groei in het aantal filmvoorstellingen volgde de landelijke trend bijna letterlijk: 29 procent groei bij de modale steden en 28 procent groei landelijk. Het aantal verschillende titels hield ook de landelijk groei bij. Landelijk groeide het aantal verschillende titels met ruim 16 procent. Bij de 47 modale steden was dat ruim 17 procent. De uitbreiding van het aantal zalen volgde eveneens de landelijke trend. De groei van het aantal zalen met 7 procent bij de modale steden week slechts tienden van procenten af van de landelijke groei.

Het aantal bezoekers en het aantal filmvoorstellingen in deze 47 steden tenslotte schommelt in deze jaren tussen de 50 en 52 procent van het landelijke totaal. De drie steden Amsterdam, Rotterdam en Utrecht die niet meegenomen zijn in de berekeningen hadden tussen 2015 en 2017 groeicijfers in bezoek analoog de landelijke groei. Deze drie steden trokken gezamenlijk elk van deze jaren 24 procent van het totale landelijke bezoek. De 47 modale steden zijn verder onder te verdelen in steden met één filmhuis en één onafhankelijke bioscoop of één bioscoopconcern en in steden met één filmhuis en met meerdere onafhankelijke bioscopen en / of bioscoopconcerns. Dat laatste gold in 2015 voor 7 van deze steden. In 2016 en 2017 gold dat voor 9 van deze steden.¹ Als in deze steden met meerdere bioscopen zaken afwijken ten opzichte van het geheel dan wordt hier dieper op ingegaan.

3. Groei en druk.

De laatste jaren worden steeds meer verschillende films uitgebracht in Nederland.

Van 371 nieuwe filmtitels in 2015 groeide het aantal via 407 titels in 2016 naar 432 titels in 2017. Dat is een groei van bijna 16½ procent in enkele jaren.

Het totaal aantal verschillende films dat jaarlijks te zien is, is nog een stuk hoger. Er zijn ook altijd nog films uit vorige jaren te zien. Dat zijn vaak films die heel lang populair bleven, die pas maanden na de première op andere plekken te zien zijn, of die bijvoorbeeld rond de jaarwisseling werden uitgebracht en in het nieuwe jaar nog steeds vertoond worden. En er zijn uiteraard klassiekers. Het totaal aantal verschillende films dat in een jaar te zien was is daarmee een stuk hoger dan bovengenoemde aantallen. Daarnaast zijn er nog de films die speciaal op festivals te zien zijn maar daarbuiten niet vertoond worden. Die zijn hier niet meegerekend. Het gaat hier om films die regulier in filmhuis of bioscoop vertoond zijn.

De stijging van het aantal in Nederland uitgebrachte filmtitels speelt al langer. De laatste tien jaar liet een stijging zien van bijna 48 procent van 292 films in 2007 tot de genoemde 432 in 2017. **Deze stijging staat los van de digitalisering in 2012** waardoor het eenvoudiger werd films te verspreiden. De stijging in het aantal uitgebrachte filmtitels tussen 2007 en 2012 en tussen 2012 en 2017 is namelijk ongeveer gelijk.

Het gemiddelde aantal kopieën waarin een film in de bioscoop of het filmhuis werd uitgebracht steeg wel harder na 2012 dan daarvoor.

Tussen 2007 en 2012 steeg het gemiddelde aantal kopieën per filmtitel met bijna 29 procent terwijl het gemiddelde tussen 2012 en 2017 steeg met ruim 41 procent. In 2007 werd een film met gemiddeld 30 kopieën uitgebracht. In 2017 waren dat er 55 per titel.

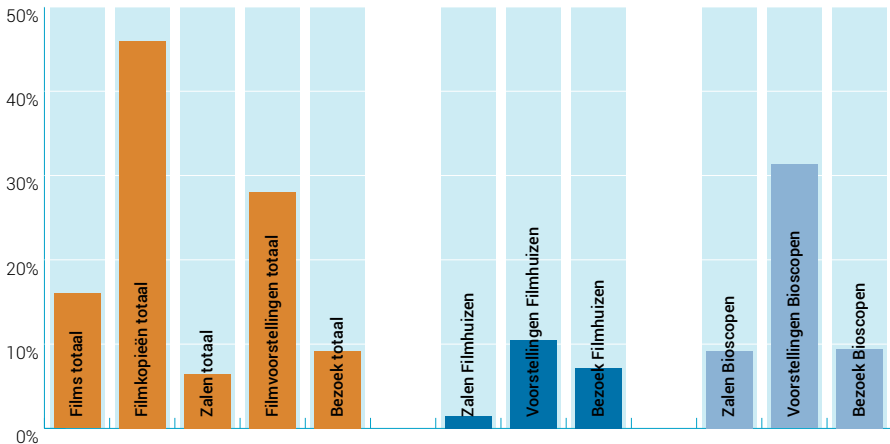
Vanwege de kosten werden traditioneel filmhuisfilms in een beperkter aantal kopieën uitgebracht dan de bioscoopfilms. Het bereik was kleiner. Het duurde daardoor ook veel langer voordat zo een film doorsijpelde naar de kleinere steden. Ook dat is veranderd. Het aantal filmtitels dat jaarlijks met minder dan 10 kopieën wordt uitgebracht daalde tussen 2007 en 2017 van 121 naar 54. Dat is een daling van ruim 55 procent. Het aantal grote films met meer commerciële potentie en meer dan 80 kopieën per film steeg van 36 naar 95, een stijging van bijna 164 procent. Het middengebied, tussen de 10 en 80 kopieën, steeg met bijna 110 procent van 135 naar 283 films. **In Nederland is in 2017 het aantal filmkopieën dat aan de bioscopen en filmhuizen wordt aangeboden ruim 2½ keer zo hoog als in 2007.**²

Decennia geleden was al sprake van een 'doekentekort'. Er zijn dan te weinig filmzalen om alle films goed te laten zien. Het aantal filmzalen groeide tussen 2007 en 2017 weliswaar met bijna 37 procent van 692 naar 946 filmzalen maar ondanks nieuwbouw en uitbreidingen is het doekentekort desalniettemin niet afgenomen vanwege de stijging van het aantal filmtitels en -kopieën.

De stijging van het aantal filmvoorstellingen houdt echter wel gelijke tred met de stijging van het aantal filmkopieën.³ Doordat de stijging van het aantal voorstellingen ongeveer gelijk is aan de stijging van het aantal kopieën is het doekentekort uiteindelijk na 10 jaar bouwen noch verbeterd noch verslechterd.

Films zijn in korte tijd weliswaar vaker te zien maar ze zijn ook weer sneller uit de bioscoop of het filmhuis verdwenen. Actuelere programmering is mogelijk en bijna noodzakelijk omdat de films in grotere getalen uitkomen. De looptijd wordt korter. Met name de films met minder bekende regisseurs of acteurs, die meer afhankelijk zijn van mond-op-mond reclame, al dan niet online, worden hierdoor zonder extra promotie nog kwetsbaarder.

Grafiek 2. Landelijke groei tussen 2015 en 2017

Ook in de jaren 2015 tot en met 2017 is er onevenredigheid in de groei van de diverse onderdelen: films, kopieën, zalen, voorstellingen en bezoek. De films gaan groter, met meer kopieën uit. **Een film is op meer plaatsen tegelijkertijd te zien.** Meer films betekent meer keuze voor de bezoeker en grotere diversiteit van het aanbod. Dat is in principe positief voor de spreiding van de films als dit voor alle films in gelijke mate zou gelden.

De zalen worden intensiever gebruikt. Ook dat is positief, gebouwen worden beter benut. Dit is vooral het geval bij de filmhuizen waar het aantal zalen amper groeide maar het gebruik ervan in voorstellingen wel met 10 procent toenam met een flinke groei in bezoek als gevolg. Bij de bioscopen was de zalengroei met 9 procent evenredig aan de groei in bezoekers. Deze bezoekersgroei bleef daarbij wel ver achter bij de groei in het aantal voorstellingen. De zalen werden bij de bioscopen ook intensiever gebruikt maar door minder mensen per voorstelling.⁴

Door de grote groei op alle vlakken is de druk op de vertoners niet verminderd.

Aan de ene kant is dat de druk van de filmdistributeurs om hun toenemende aantal films vertoond te krijgen. Anderzijds komt de druk van de vertoner zelf om de gedane investering in zalen en voorstellingen terug te verdienen en te organiseren. Ook de druk op de bezoeker neemt toe. Wachten met filmbezoek wordt moeilijker. De film is misschien al uit het filmhuis of de bioscoop verdwenen als de bezoeker niet snel genoeg reageert. Als de bezoeker massaal wel snel reageert voor die ene populaire film dan wordt de druk op het overige programma groter.

III. OVERLAP. WAAR

1. Keuzes.

Bioscopen en filmhuizen lokken de bezoeker, maken zich aantrekkelijk voor de bezoeker, elk op hun manier. Soms is die manier erg afwijkend, soms lijkt die erg veel op elkaar. Het gaat daarbij veelal om techniek, comfort, gastvrijheid, om de wat ondefinieerbare ambiance en de marketing daaromheen. Factoren die de bezoeker ook meeneemt in de keuze voor een vertoner zijn natuurlijk zaken als bereikbaarheid of betaalbaarheid.

De eenvoudigste en belangrijkste wijze om zich te onderscheiden is natuurlijk met het programma.

Ze lokken de bezoeker door zich aantrekkelijk te maken.

Er staat druk op de zalen en op de programmeurs van die zalen. De distributeurs willen hun films kwijt en dat willen ze in steeds grotere aantallen. Die druk is bij de filmhuizen waar het aantal voorstellingen minder groeide harder merkbaar dan bij de bioscopen.

Programmeurs schatten in welke film bij hun publiek past én maken een keuze uit het filmaanbod dat zij van belang vinden om te tonen. Daardoor kan het zijn dat eenzelfde film in eenzelfde gemeente in zowel de bioscoop als in het filmhuis vertoond wordt. Dat hoeft niet altijd gelijktijdig te zijn. Soms vertoont een van de twee de film weken of zelfs maanden later dan de ander. En het komt voor dat de ene vertoner de film slechts één keer vertoont terwijl de ander de film weken achtereen aanhoudt. De film vindt zo zijn weg naar het publiek.

Bioscopen en filmhuizen trekken vaak een ander publiek dat echter soms wél dezelfde films wil zien maar die film vrijwel zeker niet bij de andere vertoner zou bezoeken. Nadat de bioscoop en het filmhuis c.q. hun programmeurs een filmkeuze gemaakt hebben is de bezoeker aan zet. **Wat doet de bezoeker als deze keuze heeft om dezelfde film te zien in bioscoop of filmhuis?**

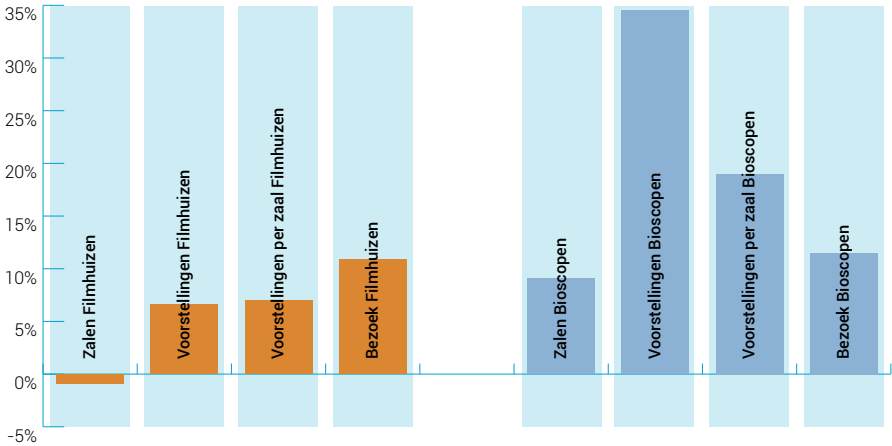
2. Groei bij dubbele bezetting.

Het landelijke bioscoopbezoek steeg tussen 2015 en 2017 iets meer dan het bezoek aan de filmhuizen. Dat is bij de 47 modale steden met een dubbele bezetting van zowel een filmhuis als een bioscoop niet anders. **In deze 47 steden vindt ruim twee derde van het totale landelijke filmhuisbezoek plaats**, namelijk ruim 68 procent.

Het filmhuisbezoek steeg in deze 47 steden tussen 2015 en 2017 met ruim 195.000 bezoekers tot bijna 2 miljoen bezoekers. Bij de bioscoop ging het om een stijging van 2.173.000 bezoekers tot ruim 17 miljoen bezoekers. Dat is een stijging van bijna 11 respectievelijk 11½ procent bij filmhuis en bioscoop. **Het bezoekersaandeel van de filmhuizen bleef in de modale steden hiermee op nagenoeg 10 procent staan.** Het aandeel van deze filmhuizen in het filmbezoek ligt daarmee wel wat hoger dan het aandeel van de filmhuizen in de landelijke filmvertoning waar het rond de 8 procent schommelt.⁵

Het bezoek in de modale steden met zowel een bioscoop als een filmhuis stijgt harder dan in steden met slechts één vertoner. Dit zal ook gerelateerd zijn aan de grootte van de steden maar misschien ligt het ook aan het aanbod. Terwijl meer aanbod het filmbezoek stimuleert geldt dit wellicht ook bij meer concurrentie.

Grafiek 3. Groei bij dubbele bezetting, de 47 modale steden 2015 t/m 2017

Tussen 2015 en 2017 steeg in deze 47 steden het aantal bioscoopzalen met 30, hetgeen resulteerde in 361 zalen. Bij de filmhuizen werd een zaal gesloten in deze periode. In 2017 hebben zij samen 106 zalen in de modale steden. De bioscopen stegen hiermee licht naar gemiddeld $7\frac{2}{3}$ zaal per bioscoop terwijl de filmhuizen gemiddeld $2\frac{1}{4}$ zaal per filmhuis hadden. **De bioscopen in de modale steden hebben gemiddeld bijna $3\frac{1}{2}$ keer zoveel zalen als de filmhuizen.**

De bioscopen in de modale steden hebben niet alleen het aantal zalen maar ook het aantal voorstellingen harder opgevoerd dan de filmhuizen in deze 3 jaar. De filmhuizen stegen van bijna 75.000 voorstellingen in 2015 naar bijna 80.000 voorstellingen in 2017. De bioscopen maakten echter een sprong van bijna 310.000 voorstellingen naar 417.000 voorstellingen. Het aantal voorstellingen per zaal groeide in deze periode bij de bioscopen met 19 procent tegen slechts 7 procent bij de filmhuizen. Het aandeel van de filmhuizen in alle filmvoorstellingen in de 47 modale steden daalde daarmee van bijna $19\frac{1}{2}$ procent in 2015 via ruim 17 procent in 2016 naar 16 procent in 2017.

Het gemiddelde bezoek per voorstelling steeg bij de filmhuizen wel harder dan bij de bioscopen. Het werd er drukker in de zaal.

3. Dubbele bezetting in cijfers: films, voorstellingen, bezoek.

Het aantal in Nederland uitgebrachte filmtitels steeg zoals vermeld van 371 in 2015 tot 432 in 2017. Het aantal verschillende titels dat gemiddeld in de modale steden te zien was steeg in deze periode van 285 tot 335 films per stad.⁶ Niet alle films zijn dus overal te zien.

De stijging van het aantal verschillende films dat door bioscopen en filmhuizen vertoond werd in de modale steden tussen 2015 en 2017 loopt desalniettemin wel in de pas met de landelijke stijging van het aantal filmtitels.⁷

Het aantal verschillende filmtitels dat de bioscopen in de modale steden vertonen is gemiddeld ruim een kwart hoger dan het aantal dat de filmhuizen daar vertonen.⁸

Dit loopt op van bijna 20 procent meer in 2015 tot ruim 30 procent meer in 2017. De bioscopen hebben dan ook een veelvoud aan zalen in vergelijking met de filmhuizen.

Per zaal vertonen deze bioscopen beduidend minder verschillende films dan de filmhuizen.

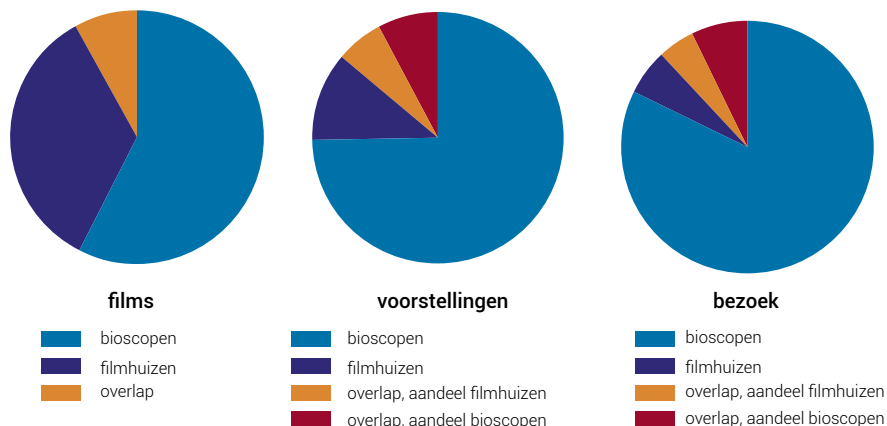
Een deel van deze films was in dezelfde stad zowel in het filmhuis als in een bioscoop te zien. Het gaat daarbij om 8 procent van alle filmtitels.⁹

Het aantal overlappende films, dat wil zeggen films die op enig moment in een kalenderjaar in dezelfde stad in zowel de bioscoop als in het filmhuis vertoond worden, liet tussen 2015 en 2017 zowel absoluut als relatief een stijging zien.

Omdat de filmhuizen minder verschillende films vertonen dan de bioscopen maken de overlappende films bij hen een groter deel uit van hun totale filmaanbod. Bij de filmhuizen is bijna 19 procent van het totale aanbod over drie jaar een overlappende titel. Bij de bioscopen is dat ruim 12 procent.¹⁰

Het aantal voorstellingen dat deze overlappende titels gegund wordt bij de filmhuizen is, in verhouding tot het totaal aantal voorstellingen dat de filmhuizen en bioscopen geven, 4 keer hoger dan bij de bioscopen. Bij de bioscopen is gemiddeld over de jaren 2015 tot en met 2017 ruim 9 procent van het aantal voorstellingen een voorstelling van een overlappende film. Bij de filmhuizen is dat 36 procent.¹¹ Bij de bioscoop is bovendien deze overlap redelijk stabiel in deze jaren. Bij de filmhuizen is in deze periode een sterke stijging waarneembaar.

Grafiek 4. Aandeel bioscopen en filmhuizen in films, voorstellingen en bezoek in modale steden, 2015-2017

Tussen 2015 en 2017 gaan jaarlijks gemiddeld 2,1 miljoen bezoekers naar een film die zowel bij een bioscoop als bij een filmhuis in een van de 47 modale steden vertoond wordt.¹² Daarvan gaan afgerond 863.000 bezoekers naar het filmhuis en 1.236.000 bezoekers gaan naar de bioscoop.

Vijfenveertig procent van al het filmhuisbezoek in de modale steden is bezoek aan een film die in eenzelfde stad zowel in het filmhuis als in de bioscoop draait. Hier wordt een keuze voor het filmhuis gemaakt. Vanuit de bioscopen gezien is dat iets minder dan 8 procent.¹³

Het bezoek aan de overlappende films bij de filmhuizen is 1,6 procent van het totale filmbezoek in deze 47 steden. **Voor de totale filmvertoning is het bezoek aan overlappende films bij de filmhuizen bijna verwaarloosbaar, voor de filmhuizen zelf is het echter essentieel.**

Bioscopen en filmhuizen vertonen de overlappende films om diverse redenen, dat kan inhoudelijk of strategisch zijn maar ook omdat ze gewoon goed bezocht worden omdat er vraag naar is. Het is meer dan alleen programmavulling en lonken naar een andere doelgroep. Dit blijkt ook uit de gemiddelde bezoekersaantallen per voorstelling. **Bij de filmhuizen is het bezoek aan deze overlappende films flink hoger dan het gemiddelde bezoek aan hun overige films.** Het bezoek aan deze films is bij hen 26 procent hoger dan het gemiddelde filmbezoek over de periode 2015 tot en met 2017. Bij de bioscopen is dit bezoek juist 14 procent onder hun gemiddelde bezoek per voorstelling in deze periode.¹⁴ Bij de een zijn deze films de meer populaire films, bij de ander zijn het de wat moeilijkere films. **Deze verschillen tussen filmhuis en bioscoop in de afwijking van het gemiddelde bezoek lijken wel naar elkaar toe te groeien.** Dat kan aan de films, de programmering maar ook aan veranderend bezoekgedrag liggen.

De bioscopen hebben meer dan drie keer zoveel zalen als de filmhuizen in de modale steden. Dat geldt zowel voor de steden met één bioscoopconcern als in de steden met meerdere bioscoopconcerns.

In de steden met een filmhuis en meerdere bioscoopconcerns zijn de bioscopen en de filmhuizen beide gemiddeld wel veel groter. Zowel bioscopen als filmhuizen in de modale steden met meerdere bioscoopconcerns en een filmhuis hebben elk gemiddeld 2½ keer zoveel zalen als de filmhuizen en bioscopen in de overige modale steden waar één filmhuis en één bioscoopconcern is gevestigd.

De bioscopen in de steden met een filmhuis en meerdere bioscoopconcerns genereren ongeveer 30 procent van het totaal aantal voorstellingen én van het bezoek van alle bioscopen in deze 47 modale steden. Ook van al het bezoek aan overlappende films vindt 30 procent in deze bioscopen plaats. Echter het aantal voorstellingen van overlappende films is er met 36 procent van het totale aantal voorstellingen hoger. Het bezoek per voorstelling bij deze films ligt er 22 procent onder hun gemiddelde bezoek. Dit fluctueert over deze jaren niet heel veel. Het is lager dan in de andere modale steden.

De filmhuizen in steden met meerdere bioscoopconcerns nemen ongeveer 40 procent van het filmhuisbezoek en filmhuisvoorstellingen in alle modale steden voor hun rekening. Van alle overlappende bezoek en van alle overlappende voorstellingen in de modale steden is ongeveer de helft bij deze filmhuizen.¹⁵ Bij de filmhuizen in deze steden ligt het bezoek aan de overlappende films 29 procent hoger dan hun gemiddelde bij de niet-overlappende films. Dat is niet extreem veel meer dan in de andere modale steden.¹⁶

4. Dubbele bezetting bij kleine en grote filmhuizen.

In 21 van de 47 modale steden is een klein filmhuis en een bioscoop gevestigd.¹⁷ In de overige steden gaat het om een groot filmhuis en een bioscoop. Een groot filmhuis heeft dagelijkse programmering en meestal meerdere zalen. Een klein filmhuis heeft geen dagelijkse programmering en slechts 1 zaal. **Van alle overlappende filmtitels is 17½ procent toe te schrijven aan overlap tussen de kleine filmhuizen en de bioscopen, de overige 82½ procent van de overlappende titels is tussen een groot filmhuis en een bioscoop.**¹⁸

Uiteraard is het volume, ook in overlap, van de grote filmhuizen een veelvoud van dat van de kleine filmhuizen. Maar de overlap bij de grote filmhuizen is disproportioneel groter dan bij de kleine filmhuizen. Dat komt niet alleen omdat er meer steden zijn met een groot filmhuis en een bioscoop. Gezamenlijk hebben de grote filmhuizen bijna 3 keer zoveel stoelen, 4 keer zoveel zalen, bijna 3 keer zoveel filmtitels, 22 keer zoveel voorstellingen en 15 keer zoveel bezoek als de kleine filmhuizen.

Het aantal overlappende titels bij de grote filmhuizen is bijna 6 keer hoger dan bij de kleine filmhuizen, het aantal overlappende voorstellingen is 51 keer hoger en het aantal bezoekers daarbij is bijna 35 keer zo hoog.¹⁹ **Niet alleen absoluut ook relatief is de overlap tussen grote filmhuizen en bioscopen veel groter dan tussen de kleine filmhuizen en bioscopen.**

Rekening houdend met een verschil in het aantal zalen is extra overlap logisch. De overlap in bezoek is echter 8½ keer groter dan op basis van alleen een verschil in zalen rekenkundig logisch zou zijn. Hetzelfde geldt voor het aantal overlappende voorstellingen per zaal. Dat is 12½ keer groter bij de grote filmhuizen dan op basis van alleen een groter aantal zalen te verwachten zou zijn.²⁰

Als het uitgangspunt meer de eigenheid is en minder de overlap dan zijn deze cijfers ook anders te presenteren. Dan is 81 procent van het filmaanbod, 64 procent van de voorstellingen en 55 procent van het bezoek bij een filmhuis in een modale stad gewijd aan en gericht op de films die alleen bij het filmhuis te zien zijn. Bij de bioscopen zijn die percentages respectievelijk 88 van het aanbod, 91 procent van de voorstellingen en 92 procent van het bezoek. Als kleine en grote filmhuizen apart bezien worden dan geldt voor de grote filmhuizen dat 79 procent van hun aanbod alleen bij hen te zien is, 62 procent van hun voorstellingen is voor films die alleen daar te zien zijn en 53 procent van het bezoek is bij deze films. Bij de kleine filmhuizen zijn de percentages met 86 procent van de films, 84 procent van de voorstellingen en 79 procent van het bezoek bij hun unieke assortiment wat hoger. Bij de 101 steden met alleen een filmhuis of een bioscoop is dat uiteraard steeds 100 procent.

Extra overlap is logisch.

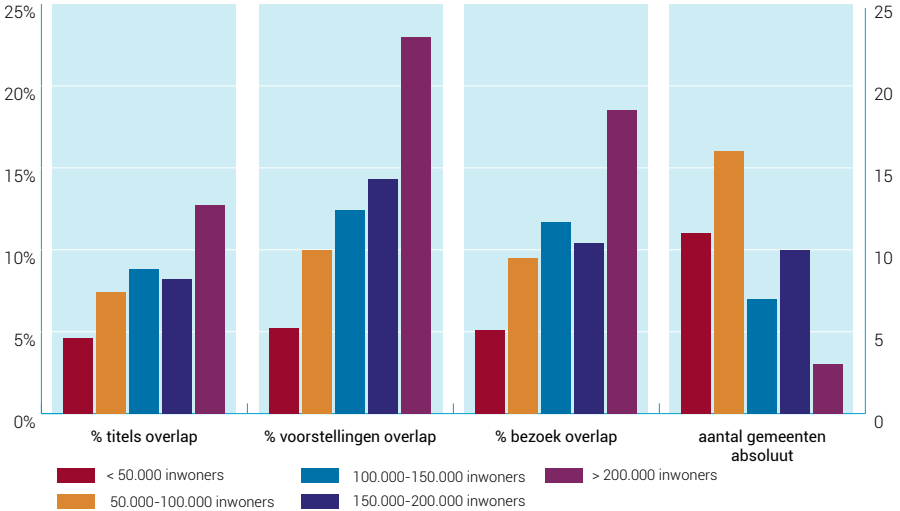

5. Dubbele bezetting naar grootte van de stad.

In de 47 modale steden woont 29½ procent van de Nederlandse bevolking. Dat zijn bijna 5 miljoen mensen. Hier vindt desalniettemin 50 tot 52 procent van het totale landelijke filmbezoek plaats. Het gemiddelde bezoek per inwoner ligt er 1¾ hoger dan het landelijk gemiddelde.²¹

De steden waar meerdere bioscoopconcerns en een filmhuis gevestigd zijn hebben ongeveer 152.000 inwoners. De andere modale steden hebben gemiddeld rond de 96.000 inwoners.²² De meeste maar zeker niet alle kleine filmhuizen zijn in steden met minder dan 150.000 inwoners gevestigd. Ook 12 van de grote filmhuizen, bijna de helft van alle grote filmhuizen in de modale steden, bevindt zich in een stad met minder dan 150.000 inwoners.

Grafiek 5. Overlap in titels, voorstellingen en bezoek binnen modale steden naar grootte gemeente

De overlap in titels, voorstellingen en bezoek is niet overal hetzelfde verdeeld.²³ **Grof geschetst geldt dat hoe meer inwoners een stad heeft des te groter de overlap is tussen bioscoop en filmhuis** zowel absoluut als relatief. Dat geldt voor de overlappende titels, de overlappende voorstellingen en het bezoek hieraan, uitgedrukt in percentages van het totaal aantal titels, voorstellingen en bezoek in die steden.

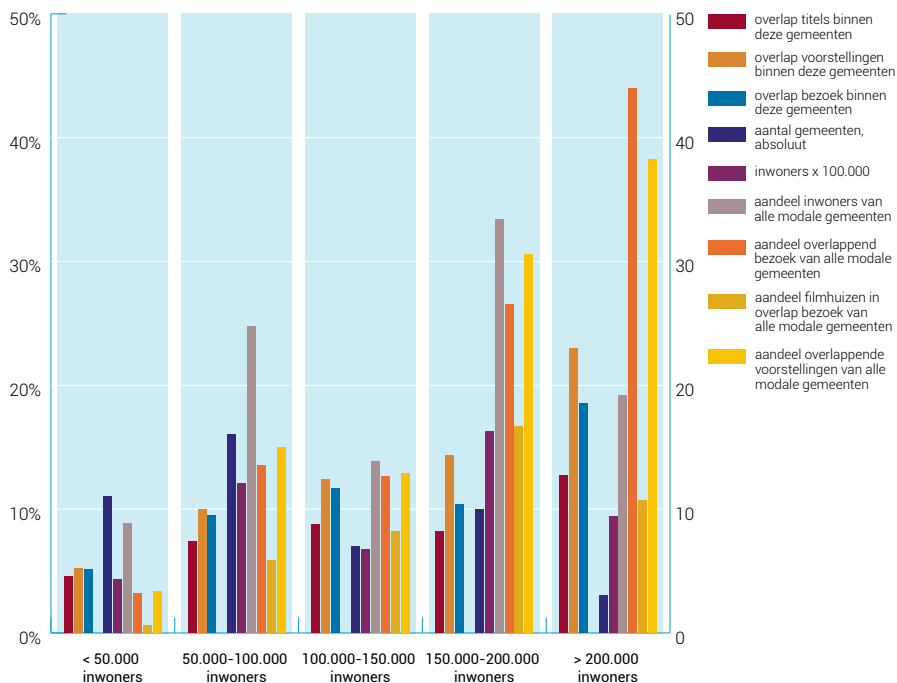
De overlap als deel van de eigen programmering varieert al naar gelang de grootte van een gemeente. Met name de kleinere en de grotere gemeenten springen eruit. In de gemeenten met minder dan 50.000 inwoners schommelt de overlap in titels rond de 4½ procent. De overlap in het bezoek en de voorstellingen van deze films is daar ongeveer 5 procent van alle voorstellingen en van al het bezoek bij de filmhuizen én de bioscopen in deze steden samen.

Bij de grootste gemeenten met meer dan 200.000 inwoners is het aandeel van de overlappende titels ruim 12½ procent van alle titels. Van de overlappende voorstellingen is dat ruim 23 procent en van het bezoek 18½ procent van bioscopen en filmhuizen daar samen.

In steden tot 100.000 inwoners wordt per inwoner relatief weinig naar een overlappende film gegaan terwijl in steden met meer dan 200.000 inwoners de inwoners relatief veel naar een overlappende film gaan. Deze wordt dan grotendeels in de bioscoop bezocht.

Terwijl grafiek 5 de overlap tussen gemeenten van verschillende grootte vergelijkt voegt grafiek 6 daar een dimensie aan toe door ook te tonen wat het aandeel van de diverse gemeenten is in de totale overlap.

Grafiek 6. Percentage overlap in titels, voorstellingen en bezoek binnen de gemeenten en als deel van alle overlap van de 47 modale steden gerangschikt naar grootte gemeente

Vertoners in gemeenten met 100.000 inwoners of meer zijn verantwoordelijk voor $\frac{2}{3}$ van alle overlappende titels in de modale steden en 80 procent van al het overlappende bezoek daarbij. **Met name in de grotere steden met meer dan 150.000 inwoners is de overlap groot.** Dat geldt niet alleen in absolute maar ook in relatieve aantallen. Van alle overlap in zowel bezoek als in aantal voorstellingen vindt ruim $\frac{2}{3}$ plaats in de 13 modale steden met meer dan 150.000 inwoners. **Daarentegen vindt in de steden met minder dan 50.000 inwoners slechts 3 procent van de totale overlap plaats.**²⁴

Terwijl 60 procent van al het overlappende bezoek in alle modale steden bezoek aan de bioscoop betreft is dit niet in alle steden hetzelfde verdeeld. In de kleinere gemeenten tot 50.000 inwoners en in de grotere gemeenten met meer dan 200.000 inwoners is ongeveer 75 procent van het bezoek aan een overlappende film bij de

bioscoop. In steden met 50.000 tot 100.000 inwoners is ruim 60 procent van het bezoek aan een overlappende film bij de bioscoop. In steden met 100.000 tot 200.000 inwoners is ongeveer 43 procent van het bezoek aan een overlappende film bij de bioscoop. Dit is over drie jaar erg constant.²⁵

In de gemeenten tot 100.000 inwoners, met de minste overlap, komt de overlap geheel door de filmhuizen en de enkele bioscoop die er is. Er is daar maar een stad met meerdere commerciële exploitanten en daar is in die stad geen overlap mee.

De gemeenten met één filmhuis en één bioscoopconcern volgen redelijk de algemene trend. De afwijkingen zijn niet groot. In de steden met 100.000 tot 150.000 inwoners waar een filmhuis en meerdere bioscoopconcerns zijn gevestigd is het aandeel in de overlappende voorstellingen en bezoek iets lager dan gemiddeld in de overige modale gemeenten. In de categorie 150.000 tot 200.000 inwoners is het aandeel in de overlap in de gemeenten met meerdere concerns en een filmhuis juist wat hoger dan in de andere modale gemeenten van deze orde van grootte.

Het wordt ervaren
als een natuurlijke
scheiding.

IV. OVERLAP. WAT

1. Een indeling.

De oorspronkelijke tweedeling tussen de bioscoop met commerciële films en het filmhuis met filmhuisfilms is niet meer zo strak als vroeger. De overlappende titels zijn daar al een indicatie van. Die tweedeling wordt ook niet meer zo strak bevochten als vroeger. Toch wordt die vaak nog wel ervaren als zijnde een natuurlijke scheiding. Hoe zit dat dan met de overlappende films?

Wat is de aard van de overlappende films? Om dit na te gaan zijn de overlappende filmtitels verdeeld in **vier categorieën: kinderfilm, filmhuis, arthouse en commercieel.**

De categorie kinder- en jeugdfilm is toegevoegd aan de drie andere categorieën. Voor het gemak worden ze hier samen 'kinderfilms' genoemd. Kinderfilms kunnen zowel commerciële, arthouse als filmhuistitels zijn. Het kunnen Nederlands films of buitenlandse films zijn. **Veel overlappende kinderfilms zijn grote successen. Dat geldt zeker de buitenlandse kinderfilms.**

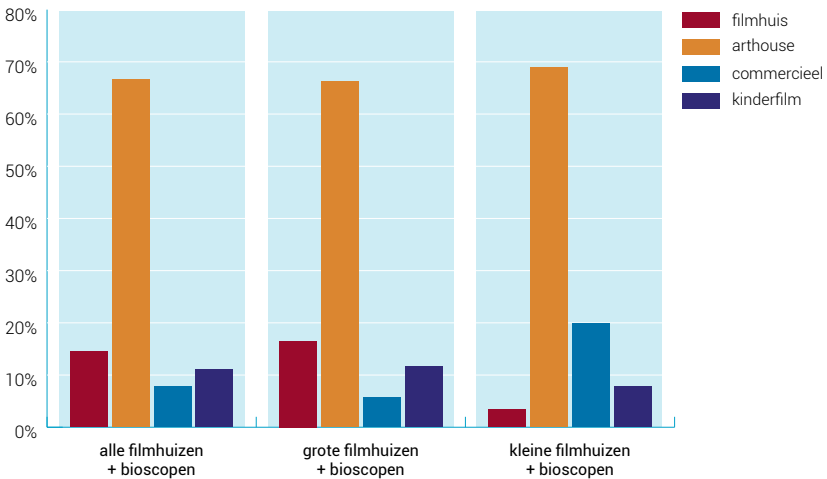
Ook de Nederlandse film zal nader bekeken worden. Niet alleen overheden, fondsen, private investeerders ook de bioscopen en filmhuizen dragen financieel bij aan de productie en verspreiding van Nederlandse films. Dat alleen al maakt inzoomen op deze categorie logisch.

2. Dubbele bezetting: de films.

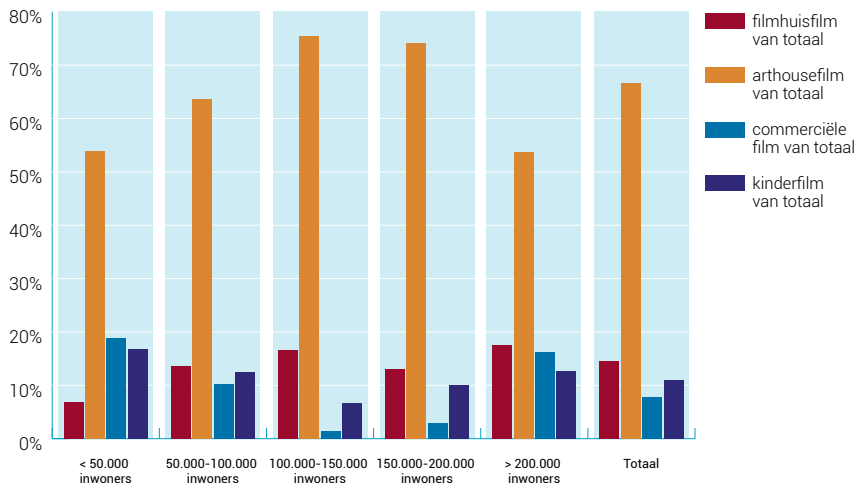
Twee derde van de overlappende films is een arthousefilm. Dat zal niet verbazen. Het is per definitie het segment dat beide vertoners en hun bezoekers aanspreekt. De filmhuisfilms beslaan 14½ procent van het totaal en aan de andere zijde van het spectrum bevinden zich de commerciële films met een aandeel van ruim 7½ procent. Het aandeel van de kinderfilms in de overlap tenslotte is 11 procent.²⁶

Grafiek 7. Overlappende titels naar filmcategorie, in percentages

Binnen hun beperkte aandeel van 17½ procent van alle overlappende filmtitels vertonen **de 20 kleine filmhuizen en de bioscopen in dezelfde modale gemeenten relatief gezien minder overlappende kinderfilms en veel minder overlappende filmhuisfilms dan de grote filmhuizen en bioscopen.** Daarentegen vertonen ze wel relatief meer commerciële overlappende films dan de grote filmhuizen en de bioscopen in eenzelfde modale gemeente.²⁷ Van het totaal aantal overlappende filmtitels blijft dit echter een zeer beperkt deel.

Grafiek 8. Overlappende titels naar categorie en grootte gemeente, in percentages

In de kleinste gemeenten is het aandeel van de filmhuisfilms in de overlap nog geen 7 procent. In gemeenten met meer dan 200.000 inwoners is dat aandeel bijna 17½ procent.²⁸

In de gemeenten met 100.000 tot 200.000 inwoners is het aandeel commerciële overlappende titels met slechts 2 procent heel klein. De overlap van arthouse-titels is daar met 75 procent juist bovengemiddeld.

In de grootste gemeenten en in de kleinste gemeenten is de overlap in commerciële titels met 16 respectievelijk 19 procent juist veel hoger dan gemiddeld terwijl de overlap van arthousefilms in deze gemeenten met 53 procent juist flink lager ligt dan gemiddeld.

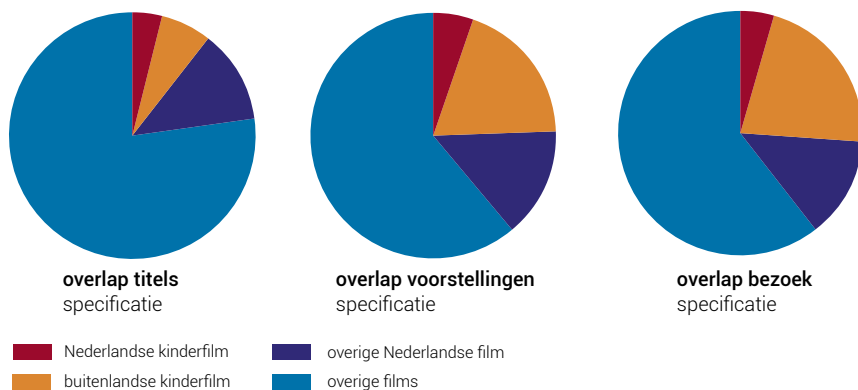
Kijken we naar de arthouse- en commerciële films samen als de meer mainstream overlappende filmtitels dan is dit aandeel in kleine, middelgrote en grote steden ongeveer gelijk.

3. Dubbele bezetting: de kinderfilm en de Nederlandse film.

Het maken en vertonen van nationale films wordt door overheden ondersteund. In Nederland draagt ook de vertoner hieraan bij. Van elk verkocht filmkaartje wordt een deel afgestaan om de Nederlandse filmcultuur te stimuleren. Een speciale doelgroep is de jeugd.

Bijna 40 procent van zowel alle bezoek als van alle voorstellingen van de overlappende films valt in de categorie Nederlandse- en kinderfilms. Van alle overlappende filmtitels valt 23 procent in deze categorie. Dat is heel substantieel. **Iedereen probeert zijn rol hierin te nemen.**²⁹

Grafiek 9. Overlappende titels, bezoek en voorstellingen

Van de 2,1 miljoen bezoekers die jaarlijks naar een film gaan die in hun gemeente zowel bij een bioscoop als bij het filmhuis vertoond wordt bezocht ruim een kwart een kinderfilm. De kinderfilm is in aantal overlappende titels een kleine categorie maar zorgt echter voor veel bezoek bij de overlap.

Het aantal voorstellingen dat de kinderfilms gegund wordt is ongeveer evenredig aan het bezoekersaandeel. Het aantal titels blijft met 11 procent sterk achter.³⁰ **De overlappende kinderfilms worden dus gemiddeld veel beter bezocht dan de overige overlappende films.**

Een grote rol binnen de overlappende kinderfilmvertoning speelt de buitenlandse kinderfilm. Deze films nemen met 66 procent van de overlappende kinderfilmtitels, meer dan 75 procent van de voorstellingen en ruim 80 procent van het overlappende bezoek aan de overlappende kinderfilms voor hun rekening. Van al het bezoek aan alle overlappende films in Nederland is meer dan 20 procent gericht op een buitenlandse kinderfilm.

Het bezoek aan de overlappende Nederlandse film en kinderfilm speelt zich vooral af bij de bioscopen. Dat komt vooral door hun aandeel in de overlappende kinderfilmvertoning. Terwijl voor alle overlappende films geldt dat de verhouding daarbij tussen bezoek bij bioscoop en bij filmhuis grofweg 60-40 is, is die verhouding bij het bezoek aan een overlappende kinderfilm of een Nederlandse film 80-20 en bij de overlappende kinderfilm alleen is de verhouding grofweg 95-5 in het voordeel van de bioscopen.

De filmhuizen nemen in de overlappende kinderfilmvertoning een marginale positie in. Ook blijft het bezoek bij hen achter bij het aantal voorstellingen dat deze films bij hen krijgt. De overlappende buitenlandse kinderfilms krijgen bij de bioscopen bijna 7 keer zoveel voorstellingen en trekken daarmee bijna 16 keer zoveel bezoek als dezelfde films bij de filmhuizen.

Bij de bioscopen is meer dan de helft van al het bezoek aan een overlappende film, bezoek aan een Nederlandse film of een kinderfilm. Bij de filmhuizen is dat nog geen 20 procent. Het aantal voorstellingen dat deze films krijgen bij bioscoop of filmhuis loopt hier bijna perfect gelijk mee op.³²

A photograph showing a woman and a young child looking out from a window. The woman is holding the child, and they are both looking towards the camera. The background is a dense, multi-story urban building complex, likely a slum or a densely populated area. The lighting is natural, suggesting daytime. The text 'De filmhuizen nemen een marginale positie in.' is overlaid on the left side of the image.

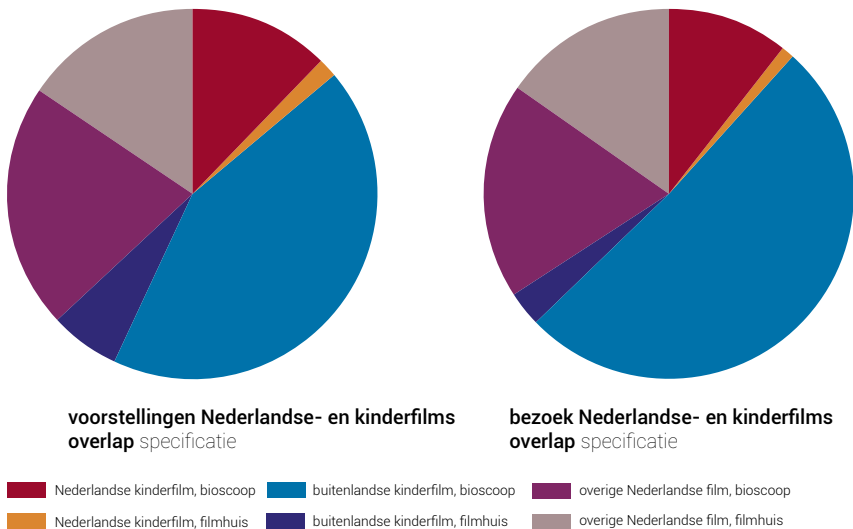
De filmhuizen
nemen een marginale
positie in.

De filmhuizen daarentegen hebben bijna 1½ keer zo veel voorstellingen voor hun overige, dat wil zeggen de niet Nederlandse- en niet kinderfilm, overlappende films dan de bioscopen. Dat zijn vooral **arthouse films**. Die filmhuizen trekken daarmee bijna 1¼ meer bezoekers dan de bioscopen. **Ruim 81 procent van het bezoek aan een overlappende film is bij de filmhuizen bij een overige titel.** Bij de bioscopen is dat ruim 45 procent.

Ook al wordende de overlappende films bij de filmhuizen beter bezocht dan gemiddeld bij hen en worden deze films bij de bioscopen gemiddeld minder bezocht dan hun andere films, in absolute zin worden de overlappende films in de bioscopen wel beter bezocht dan in het filmhuis. Dat geldt zowel de Nederlandse- en kinderfilms als de overige films.

Voor wat betreft de overlappende Nederlandse films gericht op volwassenen gaan de filmhuizen redelijk gelijk op met de bioscopen. Deze overlappende Nederlandse films worden wel veel slechter bezocht dan de overlappende buitenlandse kinderfilms.³³ Terwijl de overlappende buitenlandse kinderfilms bovengemiddeld goed worden bezocht, worden de overlappende Nederlandse films voor volwassenen minder dan gemiddeld bezocht. **De overlappende Nederlandse films voor volwassenen vinden vanwege de redelijk gelijke spreiding tussen bioscoop en filmhuis zo wel een weg naar een divers publiek.**

Grafiek 10. Overlap Nederlandse- en kinderfilm, voorstellingen en bezoek

De rol van de kleine filmhuizen is heel beperkt.

De rol van de kleine filmhuizen is in deze overlap van Nederlandse- en kinderfilms heel beperkt. Het aantal overlappende titels bij hen is gering. De diverse overlappende Nederlandse- en kindertitels worden door hen slechts enkele malen vertoond. Daarbij kan wel aangetekend worden dat de voorstellingen van Nederlandse films bij de kleine filmhuizen dan wel veel beter bezocht worden dan bij de grote filmhuizen en de bioscopen.

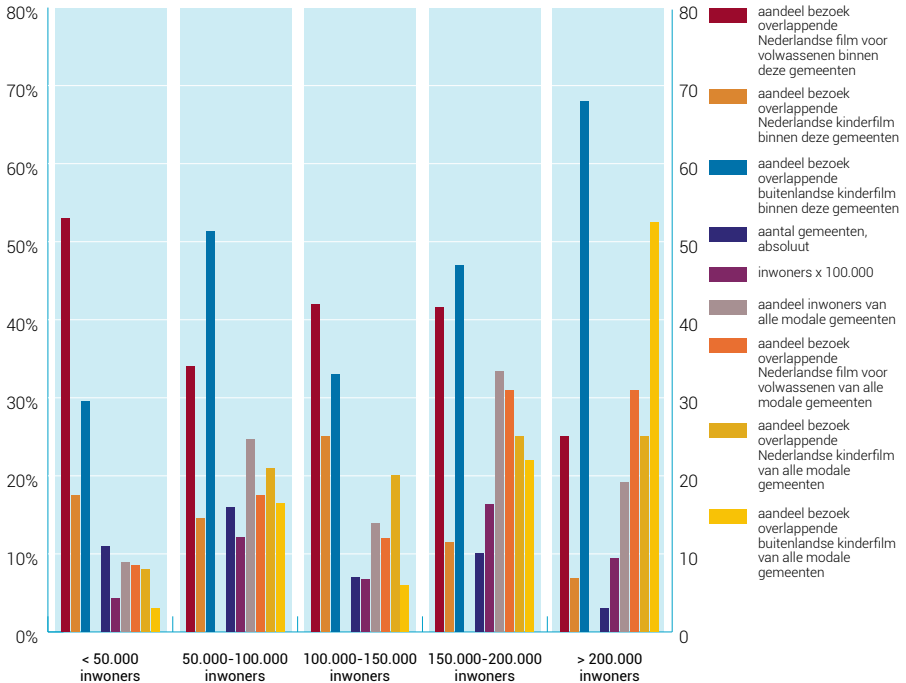
De buitenlandse kinderfilms worden bij de bioscopen gemiddeld beter bezocht dan bij de kleine filmhuizen die op hun beurt weer hogere gemiddelde bezoekerijfers halen dan de grote filmhuizen. **Landelijk is in absolute aantallen de bijdrage van de kleine filmhuizen aan dit bezoek marginaal, plaatselijk is de belangstelling goed.**

4. Dubbele bezetting: de kinderfilm en de Nederlandse film in de steden.

In de modale steden met meer dan 150.000 inwoners wonen iets meer mensen dan in de modale steden met minder dan 150.000 inwoners. **De overlappende buitenlandse kinderfilm wordt goed bezocht in steden met meer dan 150.000 inwoners.** Ongeveer 75 procent van het bezoek aan die films vindt in deze steden plaats waarbij nog een hoofdrol is weggelegd voor de steden met meer dan 200.000 inwoners. De overlappende Nederlandse film wordt in steden met 150.000 tot 200.000 inwoners

en in steden met meer dan 200.000 inwoners ongeveer evengoed bezocht. In die steden vindt 50 procent van het bezoek aan de overlappende Nederlandse kinderfilm plaats en 62 procent van het overlappende bezoek aan de overlappende Nederlandse films voor volwassenen. Het aantal voorstellingen is hierbij ongeveer evenredig aan het bezoek.

Grafiek 11. Verdeling overlappende Nederlandse- en kinderfilm in modale steden naar grootte gemeente, in percentages

Het aandeel in het bezoek aan een overlappende buitenlandse kinderfilm is in steden met meer dan 200.000 inwoners meer dan 2½ keer zo hoog als puur op grond van inwoneraantal te verwachten zou zijn. Ook het bezoek aan de overlappende kinderfilm, Nederlands én niet-Nederlands samen, is daar 2 keer hoger dan op grond van bevolkingsaandeel alleen te verwachten is.

In de steden tot 50.000 inwoners is er meer evenwicht tussen bevolkingsaandeel en het aandeel in bezoek aan een overlappende Nederlandse film. **De overlappende Nederlandse film voor volwassenen is in gemeenten met minder dan 50.000 inwoners veel populairder dan de overlappende kinderfilms.** Binnen de gemeenten zijn de verschillen echter groot. De overlappende Nederlandse kinderfilm is overal de slechtst bezochte categorie en het minst populair in steden met meer dan 150.000 inwoners.

Dat is niet per se een
eenmalige preview.

V. HOE. WIE HET EERST KOMT...

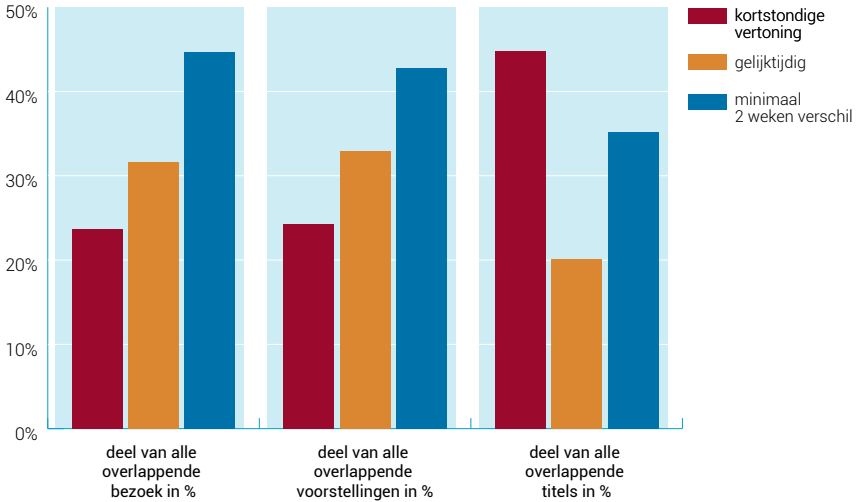
1. Hoe.

De overlappende films draaien uiteraard niet overal tegelijkertijd. Soms draait een film in de ene stad wat later dan in een andere stad en ook binnen eenzelfde stad wordt de overlappende film niet altijd bij zowel het filmhuis als de bioscoop gelijktijdig vertoond. Soms gaan de overlappende films in het filmhuis in première en niet in de bioscoop en vice versa. Soms draaien ze er gelijktijdig en soms draait de een de film juist veel later of veel langer dan de ander.

Dit is in eerste instantie het gevolg van keuzes in de programmering en van keuzes bij de distributeur. Bij onverwacht succes of flop wordt, als dat mogelijk is, uiteraard bijgesteld. Het tijdsverschil tussen vertoningen van eenzelfde film op diverse locaties zal in de toekomst waarschijnlijk kleiner worden. Dat heeft vooral met de financiering van het distributiemodel te maken. Dat zal niet alleen het geval zijn tussen verschillende steden, denk aan een film die zes weken na vertoning in Amsterdam pas in Almelo te zien is, maar ook binnen dezelfde stad.

De overlappende films zijn in drie categorieën verdeeld: Films die **gelijktijdig** bij zowel het filmhuis als bij een bioscoop in dezelfde stad vertoond worden; Films die **minimaal twee weken later** na de eerste vertoning bij een vertoner bij de andere vertoner in dezelfde stad te zien zijn. De een heeft hierbij mogelijk een première-effect, de ander niet. Het tijdsverschil tussen de eerste voorstellingen bij de bioscoop en het filmhuis kan hierbij enorm variëren; Films die bij een van de twee of beide vertoners slechts **kortstondig**, te weten maximaal één week, vertoond wordt. Dat is niet per se een eenmalige preview. Ook hierbij kan het tijdsverschil tussen de voorstellingen bij de bioscoop en het filmhuis enorm variëren.³⁴

Grafiek 12. Overlappende films naar gelijkijdigheid en duur van vertoning

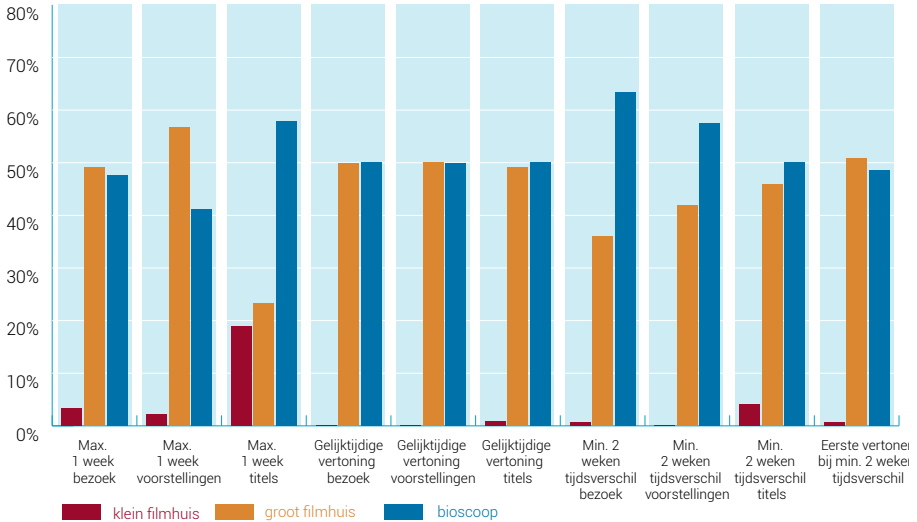

Iets minder dan $\frac{1}{4}$ van alle bezoek aan een overlappende film in de modale steden gebeurt bij een film die of de bioscoop en / of het filmhuis maximaal 1 week vertoont. In iets minder dan $\frac{1}{3}$ van de gevallen is dat bij een film die gelijktijdig in zowel de bioscoop als in het filmhuis in dezelfde stad draait. **Bijna 45 procent van het bezoek aan een overlappende film is bij een film die bij een van de twee vertoners minimaal twee weken later vertoond wordt.** Het aantal voorstellingen dat deze films in deze driedeling krijgen is ongeveer gelijk aan dat van de bezoekersverdeling.

Het aantal titels is wel opvallend anders verdeeld. Dat is natuurlijk niet zo vreemd want **eenmalige en kortstondige vertoningen krijgen per definitie minder voorstellingen en daarmee evenredig minder bezoek.** Films die tegelijkertijd vertoond worden in bioscoop en filmhuis vertegenwoordigen 20 procent van alle overlappende titels. En de filmtitels met minimaal twee weken tijdsverschil tussen de eerste vertoning bij de ene vertoner en de eerste vertoning bij de andere vertoner maken 35 procent uit van alle titels.³⁵

De verdeling van de toch al marginale rol in de vertoning van overlappende films door kleine filmhuizen is hier heel specifiek. Van de films die gelijktijdig draaien in het filmhuis en de bioscoop of die met minimaal twee weken tijdsverschil vertoond worden nemen de kleine filmhuizen zowel in aantal titels, in bezoek als in het aantal voorstellingen slechts tienden tot honderdsten van procenten in. Dat is te verwaarlozen.

Grafiek 13. Bezoek, voorstellingen en titels naar vertoner in aandeel in percentages

2. Kortstondige vertoning.

Bij de films die bij een van de vertoners slechts kortstondig vertoond worden, maximaal 1 week, is het aandeel van de kleine filmhuizen opvallend. Ook hierbij is hun aandeel in bezoek en in voorstellingen bijna verwaarloosbaar klein maar hun aandeel in filmtitels is veel hoger.³⁶ **Dat zijn bij deze kleine vertoners in tegenstelling tot bij de bioscopen veel meer eenmalige voorstellingen zonder dat het sneaks zijn.** De kleine filmhuizen met hun niet dagelijkse en daarmee beperktere programmering vertonen veel vaker kortstondig omdat er minder mogelijkheden zijn.

Van de films die slechts kortstondig vertoond worden gaat het in bijna 60 procent van de gevallen om vertoningen van maximaal 1 week in een bioscoop. Hierbij zijn veel 'echte' sneaks, dus eenmalige voorstellingen. Deze sneaks bij de bioscoop worden iets beter bezocht dan de sneaks bij de filmhuizen.

De kortstondig vertoonde films zijn goed voor ruim $\frac{2}{3}$ van de totale overlap van de kleine filmhuizen. Bij de bioscopen is dat bijna $\frac{1}{3}$ en bij de grote filmhuizen is dat minder dan $\frac{1}{6}$ van hun totale overlap.³⁷

En wel op dat moment!

3. Gelijktijdige vertoning.

Als een film gelijktijdig in een filmhuis en een bioscoop in dezelfde stad draait en daar ook meer dan één week vertoond wordt dan is het bezoek en het aantal voorstellingen van deze filmtitels ongeveer gelijk verdeeld tussen de bioscoop en het filmhuis. Ook gaat het aantal voorstellingen en het bezoek dat daarbij hoort gelijk op.

De bezoeker die deze film wil zien heeft waarschijnlijk een voorkeur voor een van de vertoners en die voorkeur is gelijk verdeeld. Het kan echter ook zijn dat de bezoeker de film wil zien en wel op dat moment, dat het niet uitmaakt waar, en dat de verdeling daarmee willekeurig is. Geen van de twee vertoners, filmhuis of bioscoop, is op dit vlak groter, trekt meer publiek of zet meer voorstellingen in.

Zij moeten het hebben van bewezen titels bij anderen.

4. Première-effect.

De bioscopen en de filmhuizen hebben ongeveer evenveel titels die als eerste bij hen draaien. Bij de bioscopen worden hun overlappende films die ze als eerste draaien beter bezocht dan hun niet-premières. Bij het filmhuis maakt het niet veel uit of ze de overlappende films als eerste vertonen of niet, ze worden ongeveer gelijk bezocht.

Het bezoek bij de premières in de bioscoop is ruim $\frac{1}{4}$ hoger dan bij de premières van overlappende films in een filmhuis. In de bioscoop wordt die film dan ook meer dan navenant meer voorstellingen gegund. Dat gebeurt in het filmhuis niet. Maar ook als gelet wordt op bezoek per voorstelling en niet alleen naar het totale bezoek dan wordt **de film die in première gaat bij de bioscoop ook beter bezocht bij de bioscoop dan bij het filmhuis. Hier is duidelijk sprake van een première-effect.**

Bij het filmhuis is het bezoek aan een film die daar, en niet bij de bioscoop, in première gaat maar amper hoger dan het gemiddelde bezoek aan hun andere overlappende films. **Bij het filmhuis treedt geen première-effect op.** Voor de bioscoop is het veel interessanter een overlappende film in première te hebben dan voor het filmhuis. De kleine filmhuizen hebben sowieso weinig premières bij hun overlappende films. Zij moeten het meer hebben van bewezen titels bij anderen.³⁸

VI OVERLAP IN OVERIJSSSEL

1. Filmbezoek in Overijssel.

Tussen 2008 en 2018 is het bioscoop- en filmhuisbezoek in Nederland gestegen van ongeveer 23½ miljoen bezoekers tot ongeveer 36 miljoen bezoekers. Dat is een stijging van ruim 50 procent. De filmhuisvertoning is meer dan evenredig meegegroeid. Het Nederlandse filmhuisbezoek is sinds 2008 verdubbeld. Het aandeel van de filmhuizen in het totale filmbezoek steeg in deze periode met bijna 35 procent.

Bij de Overijsselse filmhuizen is de stijging in bezoek in deze periode iets minder dan 50 procent. **Het bezoekersaandeel van de filmhuizen in de filmvertoning was in Overijssel al die jaren al substantieel hoger dan in de rest van Nederland.** Dat is zo gebleven terwijl dat met relatief en absoluut veel minder middelen gebeurt.

Tabel 1. Bezoek in Filmhuizen, Overijssel en Nederland 2008-2018 (x1.000)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bezoek Overijssel	147	136	139	168	164	173	191	209	220	216	222
Aandeel in Overijssel	10,7%	8,3%	8,7%	9,5%	9,8%	10,4%	11,5%	11,8%	12,4%	9,9%	10,3%
Bezoek Nederland	1.436	1.794	1.766	1.986	2.390	2.397	2.898	2.693	2.800	2.887	2.983
Aandeel in Nederland	6,2%	6,5%	6,3%	6,5%	7,8%	7,6%	9,4%	8,2%	8,2%	8,0%	8,4%

In Overijssel hebben de grote filmhuizen 1 zaal bijgekregen in deze periode. Dat is een stijging van bijna 17 procent voor de gezamenlijke grote Overijsselse filmhuizen. Zij hebben daarmee 7 zalen ter beschikking. **De grote filmhuizen in Nederland hebben in dezelfde periode hun zaalcapaciteit met ruim 42 procent zien toenemen** van 85 tot 121 zalen. Bij de bioscopen in Nederland is het aantal zalen gestegen met 37 procent. In Overijssel was deze stijging bij de bioscopen 27 procent. In Overijssel zijn 47 bioscoopzalen, in heel Nederland 779. De kleine filmhuizen hielden allemaal 1 zaal, zowel landelijk als in Overijssel.

Een stijging in zalen en daarmee in voorstellingen leidt tot groei, zie hiervoor ook *Film in Overijssel V*. Dat verklaart de grotere groei landelijk bij de filmhuizen ten opzichte van die in Overijssel.

DOGMAN

LAVAGGIO CANI
CELL. 393 957 85 40

BAGNI CLARATIVI E ANTIPARASSITARI
TAGLIO A FORBICE E MACCHINETTA
SMOVIATURA E PETTINATO A
PREPARAZIONE PER ESPERIMENTI
VENDITA PRODOTTI CURA ANIMALI

Kleine filmhuizen
hielden allemaal
één zaal.

Ze hebben een sterker
eigen profiel.

2. Overlap in Overijssel, eigenheid.

Het bereik van de filmvertoning door bioscopen en filmhuizen in Nederland is groot.

In 2018 ging 61 procent van de Nederlands bevolking, van 6 jaar of ouder, naar het filmhuis of de bioscoop.³⁹ Dit bereik groeit. In 2012 was het bereik 53 procent, het stijgt sindsdien gestaag. **Het aandeel van de filmhuizen hierin is substantieel.** In 2018 ging 23 procent van de bezoekers naar een filmhuis. Dit percentage schommelt al jaren rond de 25 procent. In *Film in Overijssel* bleek dat dit ook geldt voor Overijssel terwijl in Overijssel het bereik zelfs iets groter is.

In de zes Overijsselse modale steden woont 51 procent van de Overijsselse bevolking.

In 2017 waren dat bijna 600.000 mensen. **In deze zes steden vindt 84 procent van alle bioscoop- én filmhuisbezoek in Overijssel plaats.** Van het filmhuisbezoek in Overijssel vindt 91½ procent in deze steden plaats. Het filmbezoek per inwoner ligt er 1⅓ hoger dan gemiddeld in Overijssel. Daarmee lopen de Overijsselse modale steden redelijk in de pas met de landelijke modale steden waar het bezoek 1¾ boven het landelijke gemiddelde ligt.

Voor Overijssel is reeds eerder over de jaren 2012 en 2013 gekeken naar overlap in programma tussen filmhuizen en bioscopen, zie *Film in Overijssel III*. Wat direct opvalt is de enorme daling in overlappende titels in Overijssel sindsdien. Terwijl in 2013 nog 18 procent van de titels een **overlappende titel was, is dat tussen 2015 en 2017 gedaald naar ruim 5 procent.**⁴⁰

In de periode 2015 - 2017 gingen in Overijssel jaarlijks gemiddeld 124.000 bezoekers naar een overlappende film in een van de zes Overijsselse steden met zowel een bioscoop als een filmhuis. Daarvan gingen afgerond 51.000 bezoekers naar het filmhuis en 73.000 bezoekers gingen naar de bioscoop. **Deze verdeling van 40 - 60 is gelijk aan de landelijke verdeling van het bezoek aan overlappende films.**

Bij de Overijsselse filmhuizen is het bezoek aan de overlappende films 28 procent hoger dan het gemiddelde bezoek aan hun andere films. Dat is slechts 2 procent hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij de bioscopen in Overijssel ligt het bezoek bij de overlappende films met minus 9 procent van hun gemiddelde bezoek een derde hoger dan landelijk waar het minus 14 procent is. **De films die overlappen in Overijssel doen het daar iets beter dan de overlappende films in de rest van Nederland.**

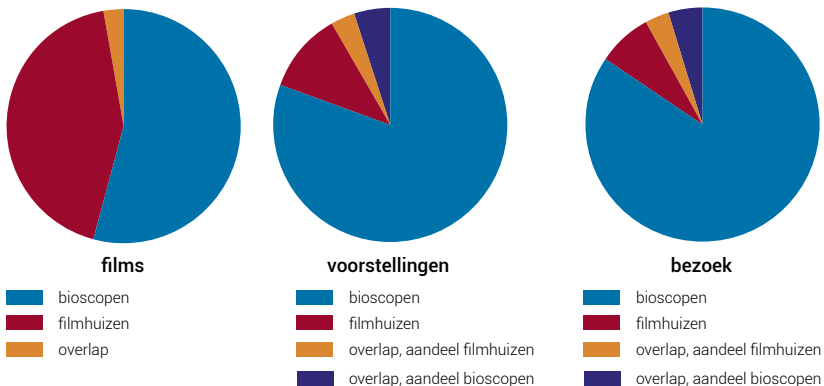
De overlap in titels, bezoeken en in voorstellingen is in Overijssel wel beduidend minder dan landelijk het geval is. Met een overlap in titels, voorstellingen en bezoeken van 5 respectievelijk 8 en 7 procent van de eigen vertoning is dat 60 respectievelijk 75 en 70 procent lager dan landelijk het geval is.

Van het filmhuisbezoek in Overijssel is 30 procent aan een film die in eenzelfde stad zowel in het filmhuis als in de bioscoop draait. Vanuit de bioscopen gezien is dat iets meer dan 5 procent. Landelijk is dat 50 procent meer.

De zes Overijsselse filmhuizen in modale steden vertegenwoordigen iets meer dan 12 procent van de Nederlandse modale filmhuizen. Het overlappende bezoek is in deze Overijsselse steden echter net geen 6 procent van alle overlap in de modale steden, de helft minder.

De Overijsselse filmhuizen hebben een sterker eigen profiel dan landelijk het geval is. Niet alleen is hun aandeel in de Overijsselse filmvertoning substantieel groter, ook de overlap met de bioscopen is substantieel kleiner dan landelijk. Ze zijn relatief groter en herkenbaarder in programma.

Grafiek 14. Overlap in Overijssel

Landelijk is
deze verhouding...

In de helft van de Overijsselse modale steden is een klein filmhuis en een bioscoop gevestigd. Landelijk is dat in 45 procent van de gevallen zo. In de overige modale steden gaat het om een groot filmhuis en een bioscoop. **Het aandeel in de overlappende vertoning is bij deze kleine filmhuizen wel minder dan landelijk.** Zij nemen namelijk slechts 9½ procent van de Overijsselse overlappende filmtitels voor hun rekening terwijl dat landelijk bij de kleine filmhuizen 17½ procent is van het geheel aan overlappende filmtitels.

Net als landelijk is het volume, ook in overlap, van de grote filmhuizen een veelvoud van die van de kleine filmhuizen. De grote filmhuizen in Overijssel zijn gemiddeld wel kleiner dan landelijk. Gezamenlijk hebben de grote filmhuizen bijna 1½ keer zoveel stoelen en 2½ keer zoveel zalen als de kleine filmhuizen in Overijssel. Landelijk is deze verhouding: 3 keer zoveel stoelen en 4 keer zo veel zalen.

Daarentegen hebben de Overijsselse grote filmhuizen wel bijna 4 keer zoveel filmtitels, 20 keer zoveel voorstellingen en 13 keer zoveel bezoek als de kleine filmhuizen in Overijssel. Landelijk zijn die cijfers 3, respectievelijk 22 en 15. In voorstellingen en bezoek lopen de grote filmhuizen hiermee wel in de pas met de rest van Nederland. Voor wat betreft het aantal titels zijn dat er wel meer. De volumes zijn echter klein.

3. Welke films in Overijssel overlappen.

72½ procent van de overlappende titels in Overijssel is een arthouse-titel. Landelijk is dat 66½ procent. De filmhuisfilm maakt in Overijssel net zoals dat landelijk het geval is ook 14½ procent uit van het totaal aantal overlappende titels. **In het commerciële segment is geen overlap.** Landelijk is dat ruim 7½ procent. De kinderfilm tenslotte is goed voor 13½ procent van de overlap. Landelijk is dat met 11 procent maar iets minder. Ten opzichte van 2012 – 2013 is het aandeel overlappende arthousefilms meer dan verdubbeld, het aandeel overlappende kinderfilms is verdubbeld, het aandeel overlappende filmhuisfilms is gehalveerd en het aandeel overlappende commerciële films is verdwenen. Dat laatste besloeg eerder rond de 15 procent. **De Overijsselse filmhuizen krijgen ook in programmatisch opzicht weer steeds meer een eigen gezicht.**

Binnen hun beperkte aandeel in overlappende titels vertonen de kleine Overijsselse filmhuizen slechts enkele procenten meer aan overlappende kinderfilms en filmhuisfilms en daarmee iets minder arthousefilms dan de grote filmhuizen.

In Overijssel betreft ruim de helft van het overlappende bezoek een kinder- of een Nederlandse film. Dat is verder onder te verdelen in bijna 40 procent bezoek aan een buitenlandse kinderfilm, ruim 25 procent bezoek aan een Nederlandse kinderfilm en ruim 35 procent bezoek aan een Nederlandse film voor volwassenen. Dit komt overeen met de verdeling van het aantal overlappende filmtitels.

Het bezoek aan overlappende kinderfilms bij de filmhuizen is verwaarloosbaar. Het bezoek aan de overlappende Nederlandse film voor volwassenen vindt voor bijna 55 procent plaats bij de bioscopen. Het aandeel van de kleine filmhuizen in de segmenten kinderfilm en Nederlandse film is minimaal.⁴¹ De overlappende kinder- en Nederlandse films worden gemiddeld slechter bezocht dan de niet overlappende films.

4. Hoe ze overlappen in Overijssel.

Bijna 45 procent van alle bezoek aan een overlappende film in Overijssel is bij een film die door filmhuis en bioscoop gelijktijdig vertoond worden. Minder dan 30 procent van dat bezoek gebeurt dan bij het filmhuis. In Nederland gaat het bezoek hierbij juist gelijk op. **De bezoeker in Overijssel die deze overlappende film wil zien heeft een voorkeur voor de bioscoop.** Ook het aantal voorstellingen dat deze gelijktijdig overlappende films bij de bioscoop krijgen is navenant hoger.⁴²

Bezoek aan films die een van de vertoners maximaal één week, kortstondig, vertoont is goed voor ruim een kwart van de overlap. Dit bezoek is net als landelijk ongeveer gelijk verdeeld tussen bioscoop en filmhuis. Ruim 60 procent van deze films krijgt bij een van de vertoners slechts een eenmalige vertoning.

Iets minder dan 30 procent van het bezoek is bij een film die met minimaal twee weken tijdsverschil bij de tweede vertoner draait. Ook hier is het bezoek ongeveer gelijk verdeeld tussen bioscoop en filmhuis.

Het aantal voorstellingen dat deze films in deze driedeling krijgen is ongeveer gelijk aan dat van de bezoekersverdeling net als landelijk.⁴³ Wel wijkt vooral het percentage gelijktijdige en kortstondig vertoonde films sterk af van de landelijk verdeling.

Ook in Overijssel geldt dat kleine filmhuizen slechts een marginale rol spelen bij de overlap. Zij vertonen geen overlappende films gelijktijdig met de bioscoop. Van de films die met minimaal twee weken tijdsverschil vertoond worden nemen de kleine filmhuizen zowel in aantal titels, in bezoek als in het aantal voorstellingen slechts een zeer klein deel voor hun rekening.⁴⁴

Negenennegentig procent van de overlappende films die bij de kleine filmhuizen maximaal 1 week draaien is een eenmalige voorstelling. Ook hierin is hun aandeel klein.⁴⁵ Ook in Overijssel geldt dat, in tegenstelling tot bij de bioscopen, deze voorstellingen bij de kleine filmhuizen veel meer eenmalige voorstellingen zijn zonder dat het sneaks zijn.

De kleine filmhuizen met hun niet dagelijkse en daarmee beperktere programmering vertonen veel vaker kortstondig omdat er minder mogelijkheden zijn.

Bij het filmhuis
treedt een tegengesteld
première-effect op.

5. Premières in Overijssel.

Als de bioscoop in Overijssel een overlappende film in première heeft is het bezoek meer dan de helft hoger dan wanneer het filmhuis in dezelfde stad een overlappende film in première heeft.⁴⁶ Landelijk is dit een kwart hoger. Deze premières in de bioscoop krijgen daar, ook in Overijssel, meer dan navenant meer voorstellingen. Het filmhuis doet dit niet. Ook gerekend naar bezoek per voorstelling, en niet alleen naar het totale bezoek, wordt net als landelijk **de première beter bezocht bij de bioscoop**. Bij de bioscoop is duidelijk sprake van een première-effect. Andersom heeft het filmhuis geen voordeel van een premièrefilm.

Sterker nog, in Overijssel scoren de premières van overlappende films bij het filmhuis gemiddeld veel slechter dan hun andere films. In Nederland is dit bezoek bij de filmhuizen nog 4,4 procent boven hun gemiddelde bezoek. In de Overijsselse filmhuizen is het meer dan 25 procent onder hun gemiddelde bezoek.⁴⁷ **Bij het filmhuis in Overijssel treedt een tegengesteld première-effect op**. Voor de bioscoop is het veel interessanter een overlappende film in première te hebben dan voor het filmhuis. De kleine filmhuizen in Overijssel hebben geen premières bij hun overlappende films. Ook in Overijssel moeten zij het meer hebben van bewezen titels.

VII. TOT SLOT

1. Tot slot.

Als filmvertoners vergeleken worden met supermarkten dan is de parallel met het vullen van schappen snel gemaakt. De schappen van zowel bioscoop als filmhuis worden gevuld met diverse producten. Beide hebben een groot deel eigen huiskamer in de schappen liggen en ze hebben allebei voor een deel een zelfde A-merk liggen. De omloopsnelheid gaat steeds sneller. Logistiek is dus nog wel een ding en ook de placering van de producten in de schappen en de routing van de consument behoeft flink en continu aandacht.

In de huidige routing met verleidingen en het boodschappenlijstje van de consument kiest deze consument in de Filmhuissupermarkt ongeveer evenveel uit het veel uitgebreidere huiskamerassortiment als uit het beperktere maar relatief veel ruimte en prominent aandacht innemende A-merk.

De Bioscoopsupermarkt, die veel groter is dan de Filmhuissupermarkt, zet meer in op het eigen huiskamer. Zowel in hoeveelheid als in placering is dat huiskamer veel prominenter aanwezig. De consument in de Bioscoopsupermarkt kiest relatief minder vaak het A-merk. Echter als de Bioscoopsupermarkt het A-merk als aantrekkelijk 'vernieuwd' kassakoopje of beter nog bij het kindersnoepgoed legt dan kan de consument niet weerstaan en vliegt het de winkel uit.

Het is als vullen
van schappen.

Zoals al eerder werd geconstateerd in onder meer *Film in Overijssel IV* en *V* gaat cultuurbeleid nog amper over de intrinsieke waarden van cultuur of over verheffing. Cultuurpolitiek houdt zich tegenwoordig vooral bezig met sociaal-maatschappelijk en demografische en ruimtelijke vraagstukken. Het gaat vooral over vestigingsklimaat en leefbaarheid. Met dat uitgangspunt maakt het eigenlijk niet uit wat de filmhuizen vertonen.

De huidige invalshoeken en zienswijzen van overheden vragen tegelijkertijd paradoxaal genoeg wellicht om een andere maar zeker wel nog grotere betrokkenheid en inzet van deze overheden. Het belang en de opdracht van en aan de filmhuizen is namelijk groter geworden. In de tussentijd moeten deze initiatieven van cultureel ondernemerschap hun bestaansrecht wel blijven verdedigen waarbij ondernemerschap dan soms ook weer tegen ze gebruikt wordt omdat ze dingen zouden doen die niet tot hun taak behoren. Wanneer ze dat echter nalaten, als ze geen ondernemerschap tonen, dan leggen ze het loodje of worden daarop afgerekend, een catch 22.

Tegelijkertijd draagt iedereen bij aan de gewenste groei. Men heeft een eigen rol daarin, zowel het filmhuis als de overheid als de bezoeker. De groei is als een spiraal die gelukkig steeds meer mensen bereikt en waaraan steeds meer mensen meedoen maar die daarbij wel wat inhoudelijke en programmatische vervlakking begint te vertonen. Groei heeft als basis continuïteit nodig. Meer en breder aanbod

wordt afgestemd op de vraag van de bezoeker. Het bredere en daarmee steeds meer gemiddelde publiek wenst zekerheid bij het filmbezoek en daarmee geen uitschieters. Gebruik van big data speelt hier nog verder op in door te profileren, door voor te sorteren op gevestigde en bevestigde smaak. Dit proces is inherent aan institutionalisering, iets dat gemeenten ook willen, men is natuurlijk maar wat trots als het filmhuis succes heeft, en van democratisering, in de zin van voor een brede groep, met een gezamenlijke keuze en smaak.

Resultaat is dat 45 procent, een zeer substantieel deel, van het filmhuisbezoek een film betreft die zowel in de bioscoop als in het filmhuis te zien is. Dat is de smaak van het publiek en de programmering van de vertoners. En het publiek wenst dit aanbod in het filmhuis te zien. *The movie to see in the place to be*. Is dat erg, is het wat het is? Dat laatste, het is wat het is.

Hetgeen hier met cijfers gestaafd is, is misschien niet verrassend. Wie langer kijkt had dit al gezien. De cijfers bevestigen wel het beeld. Het was geen illusie, wat we zien klopt ook.

Het bereik van de filmhuizen is niet echt veranderd. De bezoeker wordt wat ouder en gaat wat vaker. Een top 20 of 25 van de films trekt het merendeel van het bezoek. Dat is bij de bioscoop niet anders.

Bezoekers zien schijnbaar graag overlappende films, maar hierbij zitten filmhuis en bioscoop elkaar niet in de weg. Die overlappende films behoren misschien niet tot de top 25 van de filmhuizen en zeker niet tot die van de bioscopen, maar vormen een andere categorie van populaire of populair geachte smaak.

Het zijn vooral arthouse films, de natuurlijke overgang tussen kunst en commercie, die iedereen kan waarderen en die ook in de vertoningslogistiek geen problemen oplevert, getuige het ontbreken van een première-effect bij het filmhuis en de evenredige bezoekersverdeling tussen bioscoop en filmhuis bij gelijktijdige vertoning.

Er zijn ook scheidslijnen. Het bezoek aan overlappende kinderfilms is bij de filmhuizen te verwaarlozen en het bezoek bij de filmhuizen aan overlappende Nederlandse films voor volwassenen is nog geen 6 procent van al het overlappende bezoek. Dat betekent niet dat deze categorieën verwaarloosd worden maar in de overlap bij de filmhuizen hebben ze weinig betekenis.

En dit alles speelt vooral in de grotere steden en bij de grotere filmhuizen. De kleine filmhuizen hebben in alle overlap maar een klein aandeel. Of daar een relatie is met het feit dat de kleine filmhuizen vrijwel zonder uitzondering niet gesubsidieerd worden, vaak hooguit tegen cultureel tarief huren, geen betaalde medewerkers hebben, dus alleen

Het is geen illusie.

met vrijwilligers werken en dus juist minder cultureel hoeven te ondernemen, of dat het komt doordat hun positie in wat kleinere gemeenten tegenover de vaak plaatselijke bioscoop wat zwakker is, of dat vanwege hun plaats in de keten er meer al bewezen filmhuishits vertoond worden, of dat het publiek andere wensen heeft, het zou allemaal kunnen.

Iets anders is wat er gebeurt als het aantal overlappende films en voorstellingen verandert? Bij geen of minder overlap blijven de bezoekers dan weg of wordt het programma dan juist meer divers? Dat onderzoeken was niet de opzet. Echter in Overijssel is er veel, te weten een derde, minder overlap dan in de rest van Nederland. Toch trekken de filmhuizen ook in Overijssel elk jaar meer bezoekers en vertonen ze steeds meer verschillende films. Het is bijna onvoorstelbaar dat de bevolking en haar smaak daar echt zo anders zou zijn als in de rest van Nederland. Dat minder overlap geen probleem is maar zelfs misschien wel gunstig is voor het filmklimaat is een aardige gedachte. Er zijn allerlei mitsen en maren bij een vergelijking als deze maar toch is het wel een mooie indicatie voor de immer nog aanwezige levensvatbaarheid van de filmhuiscultuur.

2. Noten.

- ¹ De verschuiving hierin van 7 naar 9 steden en aan de andere kant van 40 naar 38 steden komt door sluiting en door opening van nieuwe bioscopen. Het heeft uiteraard gevolgen voor de absolute aantallen in de twee clusters. De categorie met meerdere commerciële spelers is simpelweg groter geworden en de andere categorie daarmee kleiner. Echter de verhoudingen bij de filmhuizen en bij de bioscopen zowel onderling als ertussen is voor wat betreft zowel zalen, voorstellingen als bezoek hierbij nagenoeg constant gebleven. Alles daalde of steeg in verhouding.
- ² Het aantal filmkopieën steeg van ongeveer 8.800 tot 23.800, dat is een stijging van 270%.
- ³ Het aantal filmvoorstellingen steeg namelijk met 242% van 394.475 naar 955.526.
- ⁴ Tussen 2015 en einde 2017 steeg het aantal uitgebrachte films met ruim 16% (van 371 naar 432); Het aantal filmkopieën steeg met ruim 46% (van 16.286 naar 23.803); Het aantal zalen steeg 6,5% (van 888 naar 946); en in die zalen is het aantal filmvoorstellingen gestegen met 28% (van 745.901 tot 955.526); Het aantal voorstellingen per zaal steeg met 20% (van 840 naar 1010 per zaal); Het aantal voorstellingen per titel steeg 10% (van gemiddeld 2010 voorstellingen per film naar 2211); Het bezoek steeg met 9,2% (van afgerond 32.970.000 naar 36.010.000); Het bezoek aan de filmhuizen groeide in deze periode met 7,2%, het aantal voorstellingen groeide daar met 10,0%. Het aantal zalen groeide bij hen van 186 naar 189, afgerond 1,5% stijging. Deze groei, en de verhouding tussen toename in voorstellingen in bezoek, vindt zowel plaats in grote als in kleine gemeenten. Zie hiervoor 'Film in Overijssel V'. De bioscopen kenden een zalengroei van 702 naar 767, een groei van 9,2%. Het aantal voorstellingen daar groeide van 638.781 tot 838.738, een groei van 31,3%. Hun bezoek groeide van 30.277.000 tot 33.114.000, een groei van 9,4%.
- ⁵ Het verschil tussen de 8% en 10% is te verklaren uit de bezoekcijfers van de filmhuizen in de groep van overige 101 steden én in de drie niet verder onderzochte steden. Deze twee clusters generen respectievelijk ongeveer 23% en 25% van het landelijke filmbezoek. De filmhuizen komen daar niet verder dan respectievelijk net geen 5% en net geen 6% van het bezoek. Daardoor daalt het landelijke gemiddelde. De filmhuizen uit de groep van 101 steden genereren ruim 13% van het landelijke filmhuisbezoek, in de drie steden vindt bijna 18% van het filmhuisbezoek plaats.
- ⁶ Uiteraard zitten daar grote verschillen tussen: in 2015 was deze reikwijdte van 103 tot 532 verschillende films per stad; in 2017 varieerde de reikwijdte van 124 tot 565. In 2015 waren in 52% van deze steden tussen 250 en 375 verschillende films te zien, in 21% van deze steden waren tussen 175 en 250 verschillende films te zien en in nog eens 21% tussen 375 en 425 verschillende films.
- ⁷ De landelijke uitbreng steeg met bijna 16,5%. Het gemiddelde aanbod in de 47 steden steeg met 17,5%.
- ⁸ Over de hele periode van drie jaar was het 28% meer. Dat waren in deze 47 steden 55 bioscopen en 47 filmhuizen in 2015. In 2017 waren dat 59 bioscopen en 47 filmhuizen.
- ⁹ Ruim 6,5% in 2015, bijna 9% in 2016 en bijna 8,5% in 2017. Hierbij is geen rekening gehouden met hoe vaak een film werd vertoond. Een film kan bij de ene vertoner één keer zijn vertoond en bij

de ander honderd keer. Ook is er geen rekening gehouden met het feit of de film bij een vertoner in première ging en bij de andere bijvoorbeeld pas zes maanden later werd vertoond.

- ¹⁰ Dat was bij de filmhuizen 15% in 2015, 21% in 2016 en 20% in 2017. Over drie jaar was dat 18,9%. Bij de bioscopen ging het om 10,6% in 2015, 13% in 2016 en 12% in 2017. Dat was 12,2% over drie jaar.
- ¹¹ Het aandeel filmvoorstellingen voor overlappende films in relatie tot het totaal aantal gegeven filmvoorstellingen varieerde bij de bioscoop van 8% in 2015 naar 10% in 2016 en 9% in 2017. Bij de filmhuizen groeide het aandeel van 29% in 2015 tot 39% in 2016 en 2017. Over drie jaar was het aandeel overlappende voorstellingen bij de bioscopen als deel van hun totaal aantal voorstellingen 9,1%. Bij de filmhuizen was dit 36,0%. Afgerond was het aantal voorstellingen van overlappende films over die jaar 61.200 per jaar. In 2015: 46.700; in 2016: 67.600 en in 2017: 69.300.
- ¹² De overlap in bezoek is geleidelijk gestegen van 1,7 miljoen bezoeken in 2015 tot 2,3 miljoen bezoeken in 2017. Bij de filmhuizen is het aandeel van het bezoek aan een overlappende film gestegen van 37% in 2015 tot 49% in zowel 2016 als in 2017. Bij de bioscoop liep dit percentage van 7% in 2015 naar 9% in 2016 waarna het daalde tot 8%.
- ¹³ Om precies te zijn is het 45,1% bij de filmhuizen en 7,8% bij de bioscopen. Van al het overlappende bezoek in de 47 steden gebeurt dat in 41,3% van alle gevallen bij het filmhuis. Dat is 1,6% van al het filmbezoek over deze drie jaar in deze 47 steden.
- ¹⁴ Bij de bioscopen varieert het van -16,5% in 2015, via -13% in 2016 naar -12,5% in 2017. Bij de filmhuizen gaat de trend juist andersom: +31,5% in 2015, +25% in 2016 naar +23% in 2017.
- ¹⁵ Het aandeel van het bezoek aan de overlappende films bij deze filmhuizen in vergelijking tot het totale bezoek bij de filmhuizen wordt wel gestaag groter: 47% in 2015, 57% in 2016 en 68% in 2017.

- ¹⁶ Dat bovengemiddelde bezoek aan overlappende films bij de filmhuizen in deze steden met meerdere bioscoopconcerns is wel wat sterker gedaald van + 41% in 2015 tot + 24% in 2017.
- ¹⁷ In 2015 en 2016 waren dat er 21 met een klein filmhuis en een bioscoop, in 2017 waren dat er 20.
- ¹⁸ Exact: 17,45% respectievelijk 82,55%.
- ¹⁹ Bij de grote filmhuizen is het aantal overlappende titels 20,88 % van al de vertoonde films, 36,93% van het totale aantal voorstellingen en 47,03% van al het bezoek, dat daarbij 23,37% hoger is dan aan de andere voorstellingen gemiddeld. Bij de kleine filmhuizen is de overlap in titels 13,59%, in voorstellingen 16,04% en in bezoek 20,65% dat daarbij 28,77% hoger is dan gebruikelijk.
- ²⁰ Onderscheid maken tussen steden met een filmhuis en een of meerdere bioscoopconcerns is hier niet zinvol. Er zijn te weinig steden met een klein filmhuis en meerdere bioscoopconcerns.
- ²¹ In de drie steden, Amsterdam, Rotterdam en Utrecht is dat 2¼ keer hoger dan het landelijk gemiddelde. In de 101 gemeenten met een filmhuis of een bioscoop waar 60% van de inwoners van Nederland woont is het bezoek 57% onder het landelijke gemiddelde.
- ²² Gemiddeld hadden de steden met meerdere bioscoopconcerns en een filmhuis in 2015 ruim 158.000 inwoners, in 2017 waren dat twee steden meer dan in 2015 en hadden deze steden ruim 150.000 inwoners gemiddeld, in 2016 147.000. Als de extremen, degene met het meeste én met de minste inwoners wordt weggelaten, dan blijven dit steden van gemiddeld 150.000 (2016) tot 155.000 inwoners (2015 en 2017): ongeveer 153.000 gemiddeld over drie jaar. De steden met één bioscoopconcern en een filmhuis schommelen rond de 96.000 inwoners. Als hier de extremen worden weggelaten dan hebben ze gemiddeld rond de 87.000 inwoners.
- ²³ Tussen de jaren 2015 tot en met 2017 zijn geen duidelijke verschillen aan te wijzen.

- ²⁴ De 11 steden met elk minder dan 50.000 inwoners nemen 3,2% van het totaal aantal overlappende voorstellingen voor hun rekening en 3,2% van het totaal aantal bezoek bij deze voorstellingen. Bij de 16 steden met een inwoneraantal tussen 50.000 en 100.000 is dit respectievelijk 14,9% en 13,5%. Bij de 7 steden met 100.000 tot 150.000 inwoners is dit respectievelijk 12,9% en 12,6% van het totaal. In de 10 steden met 150.000 tot 200.000 inwoners zijn de percentages 30,5% resp. 26,5% en bij de steden met meer dan 200.000 inwoners zijn deze percentages 38,2% en 43,9%.
- ²⁵ Minder dan 50.000 inwoners: 74,46% bij de bioscopen; 50.000 tot 100.000 inwoners: 60,79% bij de bioscopen; 100.000 tot 150.000 inwoners 41,83% bij de bioscopen; 150.000 tot 200.000: 43,71% bij de bioscopen; meer dan 200.000 inwoners: 72,67% bij de bioscopen.
- ²⁶ In exacte percentages: 66,65% arthouse, 14,55% filmhuisfilm, 11,03% kinderfilm en 7,77% commerciële film. Er zijn geen markante verschillen hierin in de jaren 2015 tot en met 2017.
- ²⁷ In exacte percentages: de kleine- versus de grote filmhuizen: kinderfilms 7,8% versus 11,5%; filmhuisfilms 3,4% versus 16,4%; commerciële films 19,8% versus 5,6%. Als gesplitst wordt naar gemeenten met een filmhuis en meerdere bioscoopconcerns en gemeenten met een filmhuis en één bioscoopconcern dan zijn de laatste redelijk conform het algemene boven geschetste beeld. Als meerdere bioscoopconcerns actief zijn dan is er relatief minder overlap in kinderfilms tussen bioscoop en filmhuis namelijk 8,0% tegen 11,0% totaal en is er relatief meer overlap in commerciële titels te weten 9,6% versus 7,7% in totaal. Verder zijn er geen afwijkingen.
- ²⁸ Om precies te zijn 6,7% en 17,4%.
- ²⁹ In exacte percentages: 39,7% van het bezoek, 39,0% van de voorstellingen en 23,0% van het aantal titels bij een overlappende film geldt een Nederlandse- of een kinderfilm.
- ³⁰ In exacte percentages: het bezoek maakt 26,2% van alle bezoek bij overlappende films uit, voor de voorstellingen is dat 24,6% en voor het aantal titels was dat 11,0%.
- ³¹ In exacte percentages: de buitenlandse kinderfilm zorgt voor 82,1% van alle bezoek, 78,6% van de voorstellingen en 66,2% van het aantal overlappende kinderfilms en neemt 21,5% van alle bezoek aan een overlappende film voor haar rekening.
- ³² 54,28% van al het bezoek aan een overlappende film bij de bioscoop is aan een Nederlandse- of een kinderfilm. Deze films krijgen 54,95% van alle overlappende voorstellingen. Bij de filmhuizen is die verhouding 18,84% van het overlappende bezoek is aan een Nederlandse- of een kinderfilm en die krijgen 19,86% van alle overlappende voorstellingen.
- ³³ In exacte percentages: het bezoek maakt 33,8% van alle bezoek bij overlappende Nederlandse en kinderfilms uit, voor de voorstellingen is dat 36,8% terwijl het om 53,5% van het aantal titels gaat.
- ³⁴ Maximaal één week verschil wordt nog als gelijktijdig beschouwd.
- ³⁵ Bezoek, voorstellingen en titels bij maximaal 1 week vertoning: 23,6%, 24,2% en 44,8%. Bij gelijktijdige vertoning: 31,6%, 32,9% en 20,0%. Bij vertoningen van eenzelfde film waar minimaal 2 weken tussen zit: 44,6%, 42,7% en 35,1%.
- ³⁶ Aandeel van kleine filmhuizen in bezoek, voorstellingen en titels bij maximaal 1 week vertoning: 3,2%, 2,2% en 18,9%.
- ³⁷ Van de kortstondig vertoonde titels is 57,84% toe te schrijven aan de bioscoop. Het aandeel in hun

eigen totale overlap door de kortstondig vertoonde films is bij kleine filmhuizen, bioscopen en grote filmhuizen respectievelijk 67,5%, 31,9% en 15,1%.

- ³⁸ Anders gesteld: van al het bezoek en voorstellingen aan films die bij de een in première gaat en bij de andere niet is bijna 2/3 van het bezoek bij een bioscoop (63,4%) met 57,5% van het totaal aantal voorstellingen bij deze films. Van die 63,4% is 56,8% bij de première variant en 6,6% bij de films waarin de bioscoop achterbleef, bij de filmhuizen is 12,8% bij hun premières en de 23,6% als zij tweede zijn bij hen (afgerond alle opgeteld 100%). Titels in première bij bioscoop 48,4%, bij groot filmhuis 50,7%, bij klein filmhuis 0,7%. En bezoek bij première in bioscoop is 26,1% hoger dan wanneer filmhuis een film in première heeft. Bij het filmhuis is het bezoek aan een film die daar, en niet bij de bioscoop, in première gaat 4,4 procent boven het gemiddelde van de andere overlappende films.
- ³⁹ In werkelijkheid is dit bereik nog groter want dit cijfer geldt voor inwoners vanaf 6 jaar.
- ⁴⁰ De periode 2015 – 2017 was dat gemiddeld 5,2%. In 2015 was het iets meer dan 4%, in 2016 en 2017 was het net geen 6%.
- ⁴¹ In Overijssel wordt per jaar 124.000 keer een overlappende film bezocht. 50,8% daarvan is bezoek aan een kinder- of een Nederlandse film. Daarvan is afgerond 35,5% bezoek aan een Nederlandse maar geen kinderfilm, 25,3% is bezoek aan een Nederlandse kinderfilm en 39,1% is bezoek aan een niet-Nederlandse kinderfilm. Het bezoek aan een overlappende niet-Nederlandse kinderfilm gebeurt voor 94,4% bij de bioscoop. Het bezoek bij de filmhuizen is hier dus te verwaarlozen. Het aandeel van het bezoek aan een overlappende Nederlandse kinderfilm gebeurt voor 93,5% bij de bioscoop. Ook hierbij is dus het bezoek bij de filmhuizen te verwaarlozen. Het aandeel aan de Nederlandse maar geen kinderfilm is ongeveer gelijk verdeeld tussen bezoek aan filmhuis en bioscoop. 54,6% van dit bezoek is bij de bioscoop. Ook hier is het bezoek bij de kleine filmhuizen minimaal. Zij genereren maar 2,3% van het bezoek aan een Nederlandse maar geen kinderfilm, bij de Nederlandse kinderfilm is dat nog geen 0,5%, bij de niet-Nederlandse kinderfilm idem.
- ⁴² 2,39 keer meer bezoek en 2,20 keer meer voorstellingen bij de bioscoop dan bij het filmhuis.
- ⁴³ In Overijssel krijgen de overlappende films die gelijktijdig bij bioscoop en filmhuis draaien 43,7% van het overlappende bezoek (waarvan 29,4% bij het filmhuis), 40,1% van de overlappende voorstellingen en 20,1% van het aantal overlappende titels; De overlappende films die één van de vertoners maximaal één week vertoont krijgen 26,7% van het overlappende bezoek (waarvan 45,1% bij het filmhuis), 26,5 % van de overlappende voorstellingen en 48,0% van de overlappende titels. 63% van deze titels is een eenmalige voorstelling (waarvan 60,3% bij de bioscoop); De overlappende films die met minimaal 2 weken verschil bij de andere vertoner draaien krijgen 29,2% van het overlappende bezoek (waarvan 51,5% bij het filmhuis), 33,6% van de overlappende voorstellingen en 31,8% van het aantal overlappende titels.
- ⁴⁴ 2% van de titels, 0,3% van het bezoek en 0,2% van het aantal voorstellingen.
- ⁴⁵ 17,6% van de titels, 3,3% van het bezoek en 1,5% van het aantal voorstellingen.
- ⁴⁶ 55,1 % hoger bezoek bij bioscoop.
- ⁴⁷ 26,5 onder hun gemiddelde bezoek.

3. Contact.

Filmkenniscentrum

Dick Smits

06-44872033

info@filmkenniscentrum.nl

www.filmkenniscentrum.nl

FILM
Kennis
centrum

4. Dank / Verantwoording.

Met dank aan de Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters, Stichting Filmonderzoek en Centraal Bureau voor de Statistiek voor bronnenmateriaal. En dank aan Filmstichting en de provincie Overijssel voor ondersteuning.

Bronnen foto's:

Cover	<i>Woman at war</i> , Benedikt Erlingsson, Imagine
pg. 2	<i>Lucky</i> , John Carroll Lynch, De Filmfreak
pg. 5	<i>Lazzaro felice</i> , Alice Rohrwacher, Cinemien
pg. 7	<i>Aus dem Nichts</i> , Fatih Akin, Cinéart
pg. 8/9	<i>Wij</i> , Rene Eller, Gusto Entertainment
pg. 10	<i>Visages villages</i> , Agnes Varda/JR, Cinéart
pg. 12/13	<i>Woman at war</i> , Benedikt Erlingsson, Imagine
pg. 17	<i>The Florida project</i> , Sean Baker, September Film
pg. 18	<i>The Florida project</i> , Sean Baker, September Film
pg. 21	<i>Buurman & buurman winterpret!</i> , Marek Benes, Just Film Distribution
pg. 25	<i>Le grand bain</i> , Gilles Lellouche, Cherry Pickers
pg. 28/29	<i>Capharnaüm</i> , Nadine Labaki, Cinéart
pg. 33	<i>Capharnaüm</i> , Nadine Labaki, Cinéart
pg. 35	<i>Rita & Krokodil 3</i> , Siri Melchior, Twin Film
pg. 37	<i>C'est ça l'amour</i> , Claire Burger, Cinéart
pg. 40	<i>Another day of life</i> , Raúl de la Fuente/Damian Nenow, Periscope Film
pg. 41	<i>I, Tonya</i> , Craig Gillespie, The Searchers
pg. 43	<i>Dogman</i> , Matteo Garrone, Cinéart
pg. 44	<i>Bankier van het verzet</i> , Joram Lürsen, Dutch Filmworks
pg. 46	<i>Blaze</i> , Ethan Hawke, September Film
pg. 49	<i>Cold war</i> , Pawel Pawlikowski, Cinéart
pg. 50/51	<i>Liebe in den Gängen</i> , Thomas Stuber, Cherry Pickers
pg. 53	<i>Girl</i> , Lukas Dhont, Lumière
pg. 56/57	<i>Ray & Liz</i> , Richard Billingham, De Filmfreak
pg. 60	<i>Double indemnity</i> , Billy Wilder, EYE Filmmuseum
Pg. 62/63	<i>Another day of life</i> , Raúl de la Fuente/Damian Nenow, Periscope Film

Teruglezen

- *Film in Overijssel* (2010)
- *Film in Overijssel II. een overzicht* (2012)
- *Film in Overijssel III. een rapportage* (2014)
- *Film in Overijssel IV. een benchmark* (2015)
- *Film in Overijssel V. grenzen aan de groei* (2017)
- *Film in Overijssel VI. het programma* (2019)

- *Filmtheaters en cultuurbeleid.*

Handreiking voor bestuurders van provincies en gemeenten (2010)

- *Filmtheaters in beweging.*

Handreiking voor bestuurders van gemeenten, beleidsmakers en -bepalers (2015)

Zie voor downloads
www.filmkenniscentrum.nl

Vormgeving
Sandra Luimes

© Filmkenniscentrum, 2019

mede mogelijk
gemaakt door

provincie
Overijssel

**FILM IN
OVERIJSEL VI**

Filmkenniscentrum 2019

FILM
Kennis
centrum